

LIBERTER KOMÜNİZM

bir giriş

Yeryüzü Postası Ekim 2016'dan bu yana Türkçe yayın yapan özgürlükçü komünist bir internet sitesidir. Yeryüzü Postası'nda güncel, politik ve teorik konularla ilgili makaleler, çeviriler ve videolar yer almaktadır. Site ayrıca, özellikle işçi sınıfı mücadeleleri, göçmen sorunları, devlet baskısı ve polis şiddeti ilgili olmak üzere, toplumsal ve politik meselelerle ilgili haberler yayınlamaktadır.

Libcom.org her yerde yaşamlarını, topluluklarını ve çalışma koşullarını geliştirmek isteyen işçi sınıfından insanlar için bir kaynaktır. Libcom adı kendimizi tanımladığımız politik düşünce olan "Liberter Komünizmin" kısaltmasıdır. Site, işçi mücadeleleriyle ilgili haberler ve analizler, tartışmalar ile tarih ve biyografilerden, teorik metinlere, kitaplara ve broşürlere değişen 20.000'in üzerinde makalenin bulunduğu sürekli büyüyen arşiv içermektedir."

İçindekiler

Kapitalizm: bir giriş	4
Sınıf: bir giriş	9
Devlet: bir giriş	14
İş: bir giriş	21
Sendikalar: bir giriş	26
Doğrudan eylem: bir giriş	33
Çevre: bir giriş	38
Liberter komünizm: bir giriş	44

Kapitalizm bir giriş

libcom.org tarafından hazırlanan kapitalizm ve nasıl işlediğiyle ilgili kısa giriştir.

Kökenleri itibariyle kapitalizm üç şey üzerine kurulmuş bir ekonomik sistemdir: ücretli emek (ücret için çalışmak), özel mülkiyet veya üretim araçları (fabrikalar, makineler, tarlalar ve ofisler gibi) üzerindeki kontrol ve kâr ve değiş tokuş için üretim.

Bazı insanlar üretim araçlarına veya sermayeye sahipken, çoğumuz değiliz ve dolayısıyla hayatta kalmak için emek gücümüzü ücret veya benzer araçlar karşılığında satmamız gerekir. İlk grup insan kapitalist sınıf veya Marxist jargonundaki deyimle “burjuvazi” ve ikinci grup işçi sınıfı veya “proletarya”dır. Sınıf kavramıyla ilgili daha fazla bilgi için “Sınıfa giriş” metnimize göz atabilirsiniz.

Kapitalizm basit bir süreç üzerinde temellenir – daha fazla para yaratmak için para yatırımı yapılır. Para böyle işlediği zaman, sermaye olarak işlemektedir. Örneğin bir şirket kârını daha fazla personel almak veya yeni mülkler edinmek için kullandığı ve böylece daha fazla kâr yaptığı zaman, para burada sermaye olarak işlemektedir. Sermaye arttığı (veya ekonomi büyüdüğü) zaman buna sermaye birikimi denir ve bu ekonominin itici gücüdür.

Bu biriken sermaye maliyetleri başkalarına yüklediği zaman daha iyi olur. Eğer şirketler çevreyi korumayarak veya düşük ücretler vererek maliyetleri kısıpabilirlerse, bunu yapacaklardır. Dolayısıyla yıkıcı iklim değişiklikleri veya yaygın yoksulluk, sistemin normal işleyişinin işaretleridir. Ayrıca, paranın daha fazla para yapabilmesi için, daha ve daha fazla şeyin para ile değiştirilebilir olması gerekmektedir. Bu eğilim, gündelik malzemelerden DNA dizilerine, karbon dioksit salınımına –ve en önemlisi, emek gücümüze her şeyin metalaştırılması içindir.

Ve onun son noktası, bizim yaratıcı ve üretici kapasitemizin ve sermaye birikiminin sırrını elinde tutan emek gücümüzün metalaştırılmasıdır. Para, daha fazla paraya sihir yoluyla dönüşmez, bizim her gün çalışmamızla dönüşür.

Her şeyin satılık olduğu bir dünyada, hepimizin ihtiyacımız olan şeyleri almak amacıyla satacak bir şeylere ihtiyacı vardır. Emek gücü dışında satacak bir şeyleri olmayanlarımız fabrikalara, ofislere vs sahip olanlara bu güçlerini satmak zorundadır. Ve elbette, işyerinde ürettiklerimiz bizim değildir, onlar patronlarımıza aittir.

Ayrıca, uzun saatler, üretimdeki gelişmeler vs. nedeniyle biz işçiler olarak yaşayabilmemiz için ihtiyaç duyulandan daha fazlasını üretiriz. Aldığımız ücretler kabaca bizi hayatta tutmak ve her gün çalışabilmemizi sağlamak için ihtiyaç duyulan ürünlerin maliyetiyle denktir. (Bu nedenle her ay sonunda, banka hesaplarımız zar zor bir sonraki aydan farklı gözükür) Bizlere ödenen ücretler ve yarattığımız değer arasındaki fark sermayenin nasıl biriktiğini veya kârın nasıl yapıldığını açıklar

Bizlere ödenen ücret ve yarattığımız değer arasındaki bu farka “artı değer” denir. Artı değere işverenler tarafından el konulması, bizim kapitalizmi sömürü -işçi sınıfının sömürüsü- üzerine kurulu bir sistem olarak görmemizin nedenidir. Örnek olarak bir kapitalist restoranın nasıl işlediğine ilişkin çalışmaya göz atabilirsiniz.

Bu süreç sadece özel şirketler için değil, esasen tüm ücretli emek türleri için aynıdır. Kamu sektörü çalışanlarının ücretleri ve koşulları da, bütünüyle ekonomi yönünden, maliyeti düşürmek ve kârı maksimize etmek amacıyla sürekli saldırı ile karşı karşıyadır. Kapitalist ekonomi ayrıca çoğu kadın olan işçilerin karşılıksız emeklerine dayanır.¹

Rekabet

Sermaye biriktirmek için, patronumuz piyasa içerisinde diğer şirketlerin patronlarıyla rekabet etmelidir. Piyasa güçlerini yadsımayı göze alamazlar, aksi taktirde yerlerini rakiplerine kaptırlar, para kaybederler, iflas ederler, ele geçirilirler ve nihayetinde patronumuz olmaktan çıkarlar. Bu nedenle aslında patronlar bile kapitalizmi gerçekten kontrol edemezler, sermayenin (kapitalin) kendisi eder. Bu nedenle sermayeden kendi organları veya çıkarları varmış gibi bahsedebiliriz ve çoğunlukla ‘sermaye’den söz etmek patronlardan söz etmekten daha açıklayıcıdır.

Gerek işçiler gerekse patronlar, bu nedenle, bu süreçle yabancılaştırılmaktadır ama farklı biçimlerde. İşçilerin bakış açısından, yabancılaşmamız patronlarımız tarafından kontrol altında alınmak biçiminde deneyimlenirken, patron bunu soyut piyasa güçleri ve diğer patronlarla rekabet şeklinde deneyimler.

Bu yüzden, patronlar ve siyasetçiler ‘pazar güçleri’ karşısında güçsüzdürler, herbirinin birikim yaratmaya devam edebilmek için işbirliği halinde davranmaları gerekir (ve her durumda bu işin üstesinden başarıyla gelmektedirler!) Onlar bizim çıkarlarımız doğrultusunda hareket etmezler, bize verdikleri her taviz onların ulusal veya uluslararası düzeydeki rakiplerine yarayacaktır.

Örneğin, eğer bir üretici araba yapımında üretimi iki katına çıkartan bir teknoloji geliştirse, çalışmakta olan işçilerinin yarısını işten çıkartıp karını arttırabilir ve rekabeti kendi lehine çevirme amacıyla arabalarının fiyatlarını düşürebilir.

Eğer başka bir şirket çalışanlarına karşı iyi davranmak ve onları işten çıkarmamak istiyorsa, eninde sonunda sektör dışı kalacak veya acımasız rakibince

¹ ç.n. bu cümle “Libertarian Socialist Rants” tarafından hazırlanan videoda “The capitalist economy also relies on the unpaid labor of the women working in the home” olarak ifade edilmiş olup, yaptığımız altyazıda bu cümleyi; “Kapitalist ekonomi ayrıca evde çalışan kadınların karşılıksız emeklerine dayanır” şeklinde çevirdik. Söz konusu videonun Türkçe altyazılı versiyonunu linkten ulaşabilirsiniz.

ele geçirilecek –dolayısıyla bu şirket de rekabet edebilmek için yeni makineyi getirmek ve işten çıkarmalar yapmak zorunda kalacaktır.

Elbette, eğer işletmelere istediklerini yapabilmeleri için tam bir hareket özgürlüğü verilirse, kısa sürede tekeller gelişecek ve sistemin aksamasına neden olacak biçimde rekabeti ortadan kaldıracaklardır. Devlet bu nedenle, bütün olarak sermayenin uzun vadeli çıkarları adına bu duruma müdahail olur.

Devlet

Kapitalist toplum içerisinde devletin birincil işlevi kapitalist sistemin devamlılığını sağlamak ve sermayenin birikimlerini desteklemektir.

Sermayeye karşı taleplerimizi iletmeye çalıştığımız zaman devlet işçi sınıfına karşı baskıcı yasalar ve şiddet kullanır. Örneğin, grev karşıtı yasalar çıkarır veya polis yada askerleri grevleri ve gösterileri bastırmak için gönderir.

Günümüz kapitalizminde bir devletin en “ideal” hali liberal demokrasidir, buna karşı sermaye birikiminin devam edebilmesi amacıyla sermaye tarafından bunu gerçekleştirebilmesi için zaman zaman farklı siyasal sistemler de kullanılmıştır. SSCB’deki (Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği) devlet kapitalizmi ve İtalya ve Almanya’daki faşizm güçlü işçi sınıfı hareketlerini kontrol altında almak ve ezmek için dönemin otoritelerinin ihtiyaç duyduğu iki modeldir. Bu hareketler kapitalizmin devamlılığını ciddi biçimde tehdit etmişti.

Patronların aşırılıkları işçilerin karşılık vermesine neden olduğu zaman, baskının yanı sıra devlet, işlerin bozulmaksızın olağan seyrinde devam ettiğinden emin olmak için bazen müdahale eder. Bunun için işçilerin haklarını ve doğayı koruyan ulusal ve uluslararası kurallar vardır. Genel olarak bu yasaların gücü ve uygulanabilirliği herhangi bir yerdeki işçiler ve işverenler arasındaki

güç dengesine bağılı olarak gelgitlidir. Örneğin işçilerin daha örgütlü ve militan oldukları Fransa'da azami çalışma haftalık 35 saattir. İşçilerin daha az militan olduğu Birleşik Krallık'ta 48 saattir ve işçilerin grev yapma ihtimallerinin daha düşük olduğu Birleşik Devletler'de (ABD) ise üst limit yoktur.

Tarih

Kapitalizm, tıpkı dağların veya kıta kütlelerinin oluşumu gibi insan kontrolünün ötesinde modern insan türünün doğasından kaçınılmaz olarak ortaya çıkan bir ekonomik istem olarak sunuldu. Ancak kapitalizm doğal 'güçler tarafından' değil dünya çapında yoğun ve kitlesel şiddet yoluyla kuruldu. İlk olarak 'gelişmiş' ülkelerde, çitlemeler kendine kendine yeten köylülerin komünal bölgelerden fabrikalarda çalışmak üzere şehirlere göçüne yol açtı. Her tür direniş bastırıldı. Ücretli emeğin kullanılmasına direnen kişiler barbarca yasalara maruz bırakıldı ve hapsedildi, işkenceye uğradı, sürgün ve idam edildi. İngiltere'de Kral 8. Henry hükümdarlığı döneminde 72.000 insan serserilik nedeniyle infaz edildi.

Daha sonra kapitalizm batılı emperyalist güçler tarafından istila ve fetih yoluyla dünyaya yayıldı. Topraklarından ücretli işe sürülen topluluklarla birlikte bütün medeniyetler vahşice yok edildi. İşgalden kurtulan ülkeler –Japonya gibi- diğer emperyal güçlerle yarışmak amacıyla kendi kendilerine kapitalizme geçenlerdi. Kapitalizmin geliştiği her yerde, köylüler ve erken dönem işçiler direndiler, ama neticede kitlesel terör ve şiddet yoluyla bastırıldılar.

Kapitalizm insan doğasından gelen bir dizi doğal kuraldan doğmadı: elitlerin organize şiddeti yoluyla yayıldı. Toprağın ve üretim araçlarının özel mülkiyeti mefhumu bugün eşyanın tabiatı gibi görünebilir ancak bizim bunun el koyma yoluyla mecburi kılınmış insan yapımı bir durum olduğunu hatırlamamız gerekir. Benzer biçimde iş gücü dışında satacak hiçbir şeyi olmayan bir grup insanın olması her zaman olan bir durum değildi – herkes tarafından paylaşılan ortak topraklar güç kullanılarak ele geçirildi, mülksüzleştirilenler açlık ve hatta idam tehtidi altında ücret karşılığında çalışmaya zorlandılar.

Gelecek

Kapitalizm yalnızca 200 yılın biraz üzerinde bir zamandır baskın ekonomik sistem olarak var oldu. Yarım milyon yıllık insan var oluşuyla karşılaştırınca bu sadece kısa bir an ve bu nedenle sonsuza kadar sürüp gideceğini varsaymak saflık olur.

Kapitalizm bütünüyle bize ihtiyaç duyuyor, işçi sınıfına ve sömürmek zorunda olduğu emeğimize ve dolayısıyla yalnızca biz izin verdiğimiz müddetçe hayatta kalacak.

The image is a painting depicting a bustling street scene. In the foreground, a large crowd of people is walking in various directions. The figures are rendered in a style that is somewhat abstract and expressive, with a focus on color and movement. The crowd is diverse, with people wearing different colored coats and hats. In the background, a tall, dark industrial chimney stands prominently against a light, hazy sky. The overall atmosphere is one of a busy, industrial urban environment. The painting is divided into three horizontal sections by a black band containing the title. The top section shows the sky and the upper part of the chimney. The middle section is the black band with the title. The bottom section shows the street and the lower part of the chimney.

Sınıf bir giriş

Bizlerin sınıf ve onunla ilgili terimler olan işçi sınıfı ve sınıf mücadelesi kelimeleriyle ne kastettiğimiz hakkında bir açıklama.

Giriş

Öncelikle sınıfa atıfta bulunmanın çeşitli yolları olduğunu söylemek gerek. İnsanlar sınıfı sıklıkla sosyolojik/kültürel imalarda kullanırlar. Örneğin; orta sınıfta yer alan insanlar yabancı filmleri severler, işçi sınıfından olanlar futbol severler, üst sınıftakiler de fötr şapkalar ı severler vb.

Sınıftan bahsetmenin bir başka yolu, sınıfları ekonomik pozisyonlarına dayanmaktadır. Sınıftan bu biçimde bahsetmemizin sebebi bunun kapitalist toplumun nasıl işlediğini ve nihayetinde de onu nasıl değiştirebileceğimizi anlamak için çok önemli olması.

Burada vurgulamamız gereken bizim sınıf tanımımız bireyleri sınıflandırmak veya onları ayrı ayrı kefelere koymak için değil; dünyamızı şekillediren kuvvetleri, patronların ve siyasetçilerin eylemlerini-stratejilerini ve de şartlarımızı iyileştirmek için yapmamız gerekenler için var.

Sınıf ve Kapitalizm

Dünya'ya hali hazırda hakim olan ekonomik sisteme kapitalizm denir.

Kapitalizm esasen sermayenin-malların ve paranın kullanılarak büyümesiyle daha fazla mal ve para oluşturmaya dayanan bir sistemdir.

Bu elbette sihirle değil insan emeğiyle olur. Çalıştığımız işlerde ürettiğimiz şeyin değerinin yalnızca bir bölümüne karşılık gelen bir değer bize maaş olarak ödenir. Burada meydana gelen üretilenin değeri ile bize ödenen arasındaki farka "artı değer" denir. Buna patronlar tarafından kar olarak ve daha büyük karlar elde etmek için yatırımlar yapmak ya da kendilerine kürk mantolar, yüzme havuzları gibi şeyler almak için el konulur.

Bunun oluşabilmesi için para yapmak için herhangi bir şeye, ofislere, fabrikalara, tarlalara ve diğer üretim araçlarına sahip olmayan bir sınıf yaratılmalıdır. Sonra bu sınıf hayatta kalabilmek için temel ürün ve hizmetleri satın almak için bir işte çalışmak için yeteneklerini satmalıdır. Bu sınıf işçi sınıfıdır.

Dolayısıyla spektrumun bir ucunda emeği dışında satacak hiçbir şeyi olmayan bu sınıf vardır. Diğer ucunda sermayelerini daha da büyütme için işçi çalıştıracak sermayeye sahip olanlar vardır. Toplumu oluşturan bireyler bu iki kutup arasında bir yerlere düşerler fakat buna politik bir açıdan bakıldığında önemli olan bireylerin pozisyonları değil sınıflar arası toplumsal ilişkidir.

İşçi Sınıfı

Böylece işçi sınıfı ya da diğer bir deyişle proleterya, yaşayabilmek için ücret karşılığı çalışmaya mecbur bırakılmış veya iş bulamadığında, çalışmak için çok hasta veya yaşlı olduğunda işsizlik maaşı alan sınıftır. Bizler enerjimizi ve zamanımızı patronların çıkarları için satarız.

Yaptığımız işler toplumun temelidir. Ve toplumun bizim çalışmamızca bağlı olduğu bir gerçektir ancak buna rağmen bizleri en yüksek karlar için sıkıştırırlar ve bu da toplumu savunmasız bırakır.

Sınıf Mücadelesi

Bizler işteyken zamanımız ve faaliyetlerimiz kendi kontrolümüzde veya isteğimize bağlı değildir. Saat alarmına, vardiyalara, bitiş düdüklarine, yöneticilere ve iş hedeflerine itaat etmek durumundayız.

Çalışmak yaşantımızın büyük bir kısmını işgal eder. Yöneticileri ve patronları eşimizden, dostumuzdan daha çok görebiliriz. Yaptığımız işin bazı kısımlarından zevk alsak da olan kontrolümüz dışında bize yabancı bir şey olarak deneyimleriz. Bu, işin kendi temel pratik kısmı veya çalışma saatleri, molalar vs. olsa da geçerlidir.

İşte bu şekilde çalışmaya zorlanmamız bizleri direnmeye mecbur bırakıyor.

İşverenler ve patronlar bizlerden en düşük ücretlerde, en fazla çalışma saatlerinde en fazla üretimi almak isterler. Diğer taraftan biz ise yaşamlarımızdan keyif alabilmek isteriz; çok fazla çalıştırılmak istemeyiz ve daha kısa saatlerde daha fazla ücret almak isteriz.

Görülen bu çelişki kapitalizmin kalbindedir. Bu iki taraf arasındaki itiş kakış vardır: işverenler ödemeyi keserler, saatleri arttırırlar, iş temposunu hızlandırırlar. Bizler de buna karşı, gizlice ve bireysel biçimde de olsa, işi ağırdan alarak, işe ara vermek ve çalışma arkadaşlarımızla sohbet etmek için oyalana- ak, hastalık izni alarak, erken ayrılarak direnmeye çalışırız. Ya da tüm bunların yerine açıkça ve kollektif olarak grevlerle, iş yavaşlatmalarla, işgaller vb. ile de direniş gösterebiliriz.

İşte bu sınıf mücadelesidir. Bahsettiğimiz çatışma bir ücret için çalışmak zorunda olan bizler ile çoğunlukla kapitalist sınıf olarak veya marksist jargonla 'burjuvazi' olarak tanımlanan işverenlerimiz ve hükümetler arasındadır.

Çalışma zorunluluğuna direnerek, yaşamlarımızın patronların karlarından daha önemli olduğunu söyleriz. Bu karın herhangi bir şey yapmak için en önemli sebep olduğu kapitalizmin doğasına saldırır ve sınıfsız ve özel mülkiyet altındaki üretim araçları olmayan bir dünyanın da var olabileceğine dikkat çeker. Bizler işçi sınıfı olarak, kendi varoluşumuza direniyoruz. Bizler işçi sınıfı olarak, işe ve sınıflara karşı mücadele ediyoruz.

Çalışma Alanının Ötesinde

Sınıf mücadelesi yalnızca çalışma alanlarında yer almaz ve bu çatışma kendisini hayatın birçok farklı alanında gösterir. Örneğin, erişilebilir barınma işçi sınıfına dahil herkesi ilgilendiren bir şeydir. Ancak bizim için erişilebilir olan onlar için kârsız anlamına gelir. Bir kapitalist ekonomide on binler evsizken bile lüks apartmanlar, evler yapmak bizlerin yaşamak için karşılayabileceği evler yapmaktan sıklıkla daha fazla anlam ifade eder. Bu yüzden sosyal konutları savunmak için mücadele etmek ya da boş mülkleri yaşamak için işgal etmek sınıf mücadelesinin parçalarıdır.

Benzer şekilde sağlık hakkı da sınıf mücadelesinin bir ögesi olabilir. Hükümetler veya şirketler bütçe kısıtlamalarıyla, harcamaları diğer hizmetler için sunarak sağlık giderlerini düşürmeye çalışırlar ve tüm yükü işçi sınıfının üzerine kaydırırlar. Oysa biz en iyi sağlık hizmetini mümkün olan en düşük ücretler karşılığında isteriz.

Orta Sınıf

Kapitalistlerin ekonomik çıkarları doğrudan işçilere zıt konumdayken işçi sınıfının içerisindeki bir azınlık diğerlerinden daha iyi durumdadır veya diğerleri üzerinde kısmi düzeyde güçleri vardır. Tarih ve sosyal değişimden bahseterken aslında ayrı bir ekonomik sınıf olmasa da farklı grupların davranışlarını anlamak amacıyla proleteryanın bu kısmını "orta sınıf" olarak adlandırmak faydalı olabilir.

Sınıf mücadelesi bazen orta sınıfın genişlemesine ya da yaratılmasına izin verilmesiyle yolundan çıkabilir. Mesela Margaret Tachter ucuz sosyal konutlar satarak 1980’li yıllardaki büyük toplumsal mücadeleler sırasında Birleşik Krallık’ta ev sahibi olmayı teşvik etmişti. İşçilerin eğer mortgage ları varsa ve(ya) bazılarına kollektif olarak değil de bireysel düzeyde daha iyi bir duruma kavuşmalarına izin verildiğinde daha düşük düzeyde grev yapma eğilimleri olduğu biliniyor. Güney Afrika’da apartheid rejimi yıkıldığında sınırlı düzeyde sosyal sınıflar arası değişime izin vermek ve siyahi işçilere sistemden hisse vermek siyahi bir orta sınıf yaratılması işçilerin mücadelesinin “raydan çıkarılmasına” yardım etmiştir.

Patronlar işçi sınıfını maddi ve psikolojik olarak bölebilecek her türden şeyi bulmayı dener. Örneğin; ödenen maaşların farklılıkları, ünvanlar, etnik kimlik ve cinsiyet.

Tekrar vurgulamakta fayda var, kullanılan tüm sınıf ifadeleri işe etkiyen sosyal kuvvetleri anlamak içindir bireyleri yaftalamak veya bahsedilen durumlarda bireylerin nasıl hareket ettiği belirlemek için değil.

Sonuç

Politik olarak sınıf hakkında konuşmak hangi vurguya sahip olduğunuzla ilgili değil, kapitalizmi tanımlayan temel çatışmayla, yani yaşamak için çalışmak zorunda olan bizler ile bizim emeğimiz üzerinden kar edenlerin zıtlığıyla ilgilidir. Çıkarlarımız ve ihtiyaçlarımız için sermayenin ve piyasanın diktasına karşı savaşırken ihtiyaçlarımızı doğrudan yerine getirmeye dayanan yeni türde bir toplumun temelini atıyoruz: özgürlükçü komünist toplumun.

Devlet bir giriş

Bizlerin devlet derken ne anlatmak istediğimiz ve işçiler olarak nasıl tavır almamız gerektiğiyle ilgili bir açıklama.

Devletler birçok farklı yapıda ve boyutta olabilir. Kimisi herkese sosyal refah sağlayan, kimisi hiç sağlamayan, bazısı pek çok bireysel özgürlüğe izin veren, diğerleri vermeyen, demokrasiler ve diktatörlükler.

Fakat bu ayrımlar değişmez değildir. Demokrasiler ve diktatörlükler yükselir ve çöker, sivil özgürlükler genişletilebilir veya zayıflatılabilir, refah devletleri oluşturulur ve ardından dağılır.

Buna karşın temelde tüm devletler kendilerini tanımlayan ortak unsurlara sahiptirler.

Devlet Nedir?

Devletlerin tamamının, belli bir toprak parçası üstünde yasa yapıcı ve yasa uygulayıcı kurumlara sahip olmak gibi benzer temel işlevleri vardır. Ve en önemlisi, [devlet] bir azınlık tarafından kontrol edilen ve yürütülen bir örgütlenmedir.

Bazen bir devlet seçilmiş siyasiler ile parlamentodan, bağımsız yargı sisteminden ve onların kararlarını zor yoluyla uygulatan polis gücü ve askeriyele oluşur. Bazen de tüm bunların bir araya gelip tek elden kontrol edilmesiyle askeri diktatörlükler oluşur.

Ancak belirli bir toprak parçasında siyasi ve hukuki kararlar verme becerisi -ve bunları gerektiğinde şiddet, zor kullanarak uygulaması- tüm devletlerin temel niteliğidir. En önemlisi de devlet kendi sınırları içinde ve dışında yasal şiddet kullanma tekeline sahip olduğunu iddia eder. Dolayısıyla devlet yönettiği insanların üstündedir ve sınırları dahilinde bu insanlar kendisine tabidir.

Devlet ve kapitalizm

Kapitalist bir toplumda devletin başarısı veya başarısızlığı elbette kapitalizmin kendi içindeki başarısına dayanmaktadır.

Aslında bu, devletin kendi sınırları içerisinde kazanç sağlaması ve böylelikle ekonomisini genişletmesi anlamındadır. Hükümet de kendi faaliyetlerini finanse etmek için vergilerden payını alabilir.

Fakat kârlar düşerse, yatırımlar karların daha yüksek olduğu diğer yerlere gidecektir. Şirketler kapanacak, işçiler işten çıkartılacak, vergi gelirleri düşecek ve yerel ekonomiler çökecektir.

Böylelikle, kârı teşvik etmek ve ekonomiyi büyütme kapitalist toplumdaki

tüm devletlerin -“sosyalist” olduğu iddia edilen Çin ve Küba gibi devlet kapitalizmi ekonomileri de dahil- en önemli görevleridir. Konuyla ilgili olarak kapitalizme giriş yazımızı okuyabilirsiniz.

Ekonomi

Devletin en önemli görevi ekonomiyi teşvik etmek olduğundan bu başlıkta sağlıklı bir kapitalist ekonominin temel taşlarına değineceğiz.

İşçiler

Sağlam bir kapitalist ekonominin birincil ihtiyacı, kapitalistlerin paralarını daha fazla paraya dönüştürebilmeleri için çalışma kabiliyeti olan insanların varlığıdır: işçi sınıfının. Bu, nüfusun çoğunluğunun hayatta kalmak için ihtiyaç duyduğu kaynaklardan ve topraktan mahrum bırakılmalarını gerektirir. Böylelikle insanların elinde yaşayabilmek için tek yol emeklerini satmak haline gelir.

Mülsüzleştirme son birkaç yüzyılda dünyanın her yerinde meydana geldi. Kapitalizmin erken dönemlerinde fabrika sahipleri, topraktan yaşamak için yetecek kadar üretebilen köylüleri fabrikalarına çalıştırmak üzere getirmek konusunda ciddi sorunlar yaşıyorlardı. Bunu çözmek için, devletler köylüleri işledikleri ortak arazilerden sürdüler ve çıkardıkları yasalarca göçebeliği yasaklayarak onları fabrikalarda çalışmaya zorladılar.

Günümüze bakıldığında ise bu, zaten dünyadaki insanların büyük çoğunluğunun başına çoktan gelmiş durumda. Ancak bunun yanında dünyadaki bazı “gelişmekte” olan ülkelerde devletler yatırımcılara yeni pazar alanları açabilmek için insanların yerlerinden edilmesi görevini hala sürdürmektedir. Konuyla ilgili olarak sınıfa giriş yazımızı okuyabilirsiniz.

Mülkiyet

Kapitalist ekonominin ihtiyaç duyduğu ikinci unsur özel mülkiyet kavramıdır. Bir işçi sınıfı yaratmak için çoğunluğun mülksüzleştirilmesi gerekirken, toprağın, binaların, fabrikaların nüfusun küçük bir kesimince mülkiyeti ancak örgütlenmiş şiddetin bedeni, yani devlet tarafından sürdürülebilir. Bu durum şimdilerde kapitalizmin savunucularınca oldukça nadir dillendirilse de kapitalizmin erken dönemlerinde açıkça kabul edilmekteydi. Liberal siyaset iktisatçısı Adam Smith şöyle yazmıştı:

“Kanunlar ve hükümet, bu durumda ve de aslında tüm durumlarda; zenginlerin fakirleri bastırmasının ve kendileri lehine ürünlerin eşitsiz dağılımını korumanın bir kombinasyonu olarak düşünülebilir, ki bu eşitsizlik; hükümet tarafından engellenmez ise diğver sınıfları da açık şiddet kullanarak kendileriyle eşitleyecek olan fakirlerin saldırılarıyla yok edilecektir.

Bu durum bugün, yasaların öncelikli olarak insanlar yerine mülkiyeti koruması biçiminde devam etmektedir. Örneğin, gıda dağıtım işini yürüten spekülâtörlerin, insanlar açlıktan ölürken, fiyatların artması için stokçuluk yapması yasa dışı değilken, açlıktan ölen insanların yiyecek çalması yasa dışıdır.”

Devlet ne yapar?

Farklı devletler, bedava okul yemeği sağlamaktan dini tutuculuğu desteklemeye kadar birçok farklı işlev yerine getirirler. Ancak yukarıda bahsettiğimiz üzere kapitalist toplumda tüm devletlerin birincil işlevi ekonomiyi korumak, teşvik etmek ve kâr etmektir.

Fakat bununla birlikte işletmeler birbiriyle sürekli rekabet halindedir ve yalnızca kendi kısa dönem parasal çıkarlarıyla ilgilenebilirler -bu durum bazen kapsamlı anlamda ekonomiye zarar verir. Bu nedenle devletler bazen uzun vadeli çıkarlar adına ekonomiyi tümüyle ele alarak hareket etmek zorundadır.

Böylelikle devletler gelecekteki iş gücü ihtiyacı için insanları yetiştirir, eğitir; bizleri işe almak ve mallarını kolayca nakliye edebilmek için alt yapı tesisleri (demiryolları, toplu taşıma sistemleri vs.) inşa eder. Devletler bazen ulusal işletmeleri yabancı rakiplerinden, ülkeye geldikleri zaman ürünlerini vergilendirerek veya [ulusal işletmelerin] pazar alanlarını diğer devletlerle savaşlar ve diplomasi yaparak uluslararası düzeyde genişleterek korurlar. Belli zamanlarda işletmelere vergi afları ve sübvansiyonlar sağlarlar veya bazen eğer işletme kaybedilemeyecek kadar önemliyse tümüyle iflastan kurtarırlar.

Bu tedbirler bazen tekil düzeydeki işletmelerin veya sektörün çıkarlarıyla çatışabilir. Fakat bu durum devletin bütün olarak ekonominin çıkarına hareket ettiği gerçeğini değiştirmez. Aslında bu, temel olarak farklı kapitalistlerin aralarındaki ihtilafların çözülmesinin yolu olarak da görülebilir.

Refah Devleti

Bazı devletler halkı ekonominin kötü etkilerinden korumak için birçok hizmet sağlar. Fakat bu oldukça nadirdir, eğer gerçekleşirse de bu siyasetçilerin cömertliğinden değil “aşağıdan” gelen baskı sayesinde.

Örneğin, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Birleşik Krallıkta ihtiyacı olanlara sağlık, konut vb. temin edildiği refah devleti kurulmuştur. Ancak bunun asıl nedeni savaş sonrası Rusya ve Almanya devrimleri, İtalya’daki Biennio Rosso (iki Kızıl Yıl), Britanya ordusunda gerçekleşen isyanlar vs. benzeri bir devrimci bir kalkışma ihtimalinden siyasetçilerin korku duymasıdır.

Bu korku haklı çıkmıştı. Savaşın sonlarına doğru, savaşan uluslardan işçilerin başkaldırıları artmıştı. Grevler ve isyanlar yayılırken savaştan dönen evsiz askerler de boş evlere el koyarak yerleşiyordu. Tory MP Quittin Hogg 1943 yılında dönemin siyasetçilerinin hissiyatlarını özetleyerek şunları söylemişti: “Eğer biz reform yapmazsak onlar devrim yapacak”

Bu reformların karşı devrimci olduğu anlamına gelmez. Bu, reformların gerçekleşmesini sağlayanın devlet olmadığı, biz, işçi sınıfı -ve özellikle mücadelemiz- olduğu anlamına gelir.

Verdiğimiz mücadeleler artık yok sayılmaz veya bastırılmaz hale geldiğinde, devletler reform yapmaya girişir. Sonrasındaki 100 yılda ise yönetenlerin bu reformları yapmaları için baskı yaratan asıl unsur bizim mücadelemiz olsa da uzun yıllar boyunca insanlardan onlar hakkında çok iyi ve büyük reformcular olduklarını duyarız.

Bizler sınıf olarak örgütlü ve militan hale geldiğimizde sosyal reformlar gerçekleşir. Fakat militanlığımız bastırılmış veya zamanla kaybolup gitmişse, tüm kazanımlarımız geri alınmaya başlanır. Kamu hizmetleri kesilir ve yavaş yavaş satılmaya başlanır, sosyal yardımlar düşürülür, hizmetler için bedel alınır veya alınan bedeller artırılır ve maaşlar düşürülür.

Görüldüğü üzere, bir toplumda işçi sınıfına sağlanmakta olan refah ve kamu hizmeti esasen patronlar ile işçiler arasındaki güç dengesini göstermektedir. Örneğin, Fransa işçi sınıfı ABD işçi sınıfından daha örgütlü ve militan yapıdadır. Bunun sonucunda ise Fransa'daki işçiler -yönetimde sağ veya sol bir hükümetin olup olmamasına bakılmaksızın- çoğunlukla daha iyi çalışma koşullarına, daha kısa çalışma sürelerine, erken emekliliğe ve daha iyi sosyal hizmetlere (sağlık, eğitim vb) sahiptir.

İşçilerin devleti mi?

On yıllardır, iş yerlerindeki ve sokaklardaki mücadelelerin yanı sıra birçok işçi, devlet vasıtasıyla şartlarını iyileştirmeye çalıştı.

Bu yöntemler uygulandığı yere ve tarihsel bağlama göre değişkenlik gösterebilir fakat başlıca iki ana formdan oluşmaktadır: Bir siyasi parti kurmak veya seçimlerde yer alan ve sözde işçilerin çıkarları doğrultusunda hareket eden mevcut partilerden birini desteklemek ya da bunun yerine daha radikal biçimde bir partinin siyasal gücü ele geçirip devrim yoluyla işçi hükümeti kurması. Şimdi kısa biçimde bu taktiklerin boşa olduğunu gösteren iki temsili örnek vereceğiz.

İşçi Partisi (İngiltere)

İşçi Partisi Birleşik Krallıkta 1906 yılında sendikalar tarafından kurulmuştur ve kısa sürede sosyalist bir toplum oluşturma hedefi olduğunu belirtmiştir.

Fakat, parlamentoda bulunmanın gerçeğiyle yüzleştiler ve dolayısıyla kapitalist ekonomiye bağımlılıkları onları çabucak ilkelerini terk etmeye ve hem hükümette hem de muhalefette buldukları dönemlerde sürekli olarak işçi sınıfı karşıtı politikaları desteklemeye itti.

Birinci Dünya Savaşı'nın emperyalist katliamını desteklemekten, Britanya İmparatorluğunu savunmak için yurt dışındaki işçileri öldürmeye, işçi ücretlerini kesmekten, grev yapan liman işçilerinin üzerine birlik göndermeye kadar.

İşçi sınıfı saldırıya geçtiği zaman, tıpkı diğer partiler gibi İşçi Partisi de bazı reformlar yaptı ve yine diğer partiler gibi işçi sınıfı zayıfladığında kazanımları kırmaya ve yaşam standartlarına saldırmaya başladılar. Örneğin, ücretsiz ulusal sağlık hizmetinin uygulamasından yalnızca birkaç yıl sonra İşçi Partisi reçete ücreti uygulamasını devreye soktu, ardından gözlük ve takma diş ücretlerini.

Anlatıldığı gibi, bu durumun nedeni İşçi Partisi'nin üyelerinin veya yetkililerinin zorunlu olarak kötü insanlar olmaları değil ama nihayetinde Birleşik Krallık ekonomisinin dünya pazarıyla rekabet edebilmesini ilke edinmiş siyasetçiler olmalarıdır.

'Bolşevikler'

1917 yılında Rusya'da işçiler ve köylüler ayaklanıp toprakları ve fabrikaları ele geçirince Bolşevikler "devrimci" bir işçi devleti kurmayı savundu. Ancak, bu devlet kendi temel işlevlerinden kurtulamadı: elitlerin şiddet yoluyla korunması ve devletin kendini sürdürüp, koruyabilmesi için ekonomiyi geliştirip genişletme girişimi.

Bu sözde "işçilerin devleti" işçi sınıfına karşı hale geldi: tek adam yönetimin- deki fabrikalar geri getirildi, grevler yasa dışı ilan edildi ve insanlar silah zoruyla çalıştırıldı. Devlet, yeni uygulamalar ve değişiklikler konusunda uyuşmazlık yaşadığı kendi üyelerini bile tasfiye etti. Devrimden kısa bir süre sonra eski Bolşevikler'in birçoğu, kendi uğraşlarıyla oluşturulmuş kurumlar tarafından infaz edildi.

Devlete Karşı

Bu, devlet yarın ortadan kalktıktan sonra sorunlarımızın çözüleceği anlamına gelmiyor. Devletin, kapitalist toplumun kalbindeki; patronlar ve işçiler arasında olan temel çatışmadan ayrılmayacağı anlamına gelmektedir. Tersine, devlet bu çatışmanın parçasıdır ve sıkı biçimde patronların tarafındadır.

İşçiler koşullarımızı iyileştirmek için mücadele ettiğinde, yalnızca patronlar ile değil polisi, mahkemeleri, hapishaneleri ve bazen de ordusunu kullanabilen devlet ile de çatışma içerisine gireriz.

Ve işçiler devleti kullanmaya giriştiklerinde ya da hatta kendi çıkarlarını ileri taşımak için onu ele geçirdiklerinde, devlet doğası gereği işçi sınıfına doğrudan karşıt olduğu için başarısız oldular. Bunu yaparak yalnızca sonrasında kendile-rine karşı dönecek olan devleti güçlendirip, meşrulaştırdılar.

Ekonomiyi alaşağı edebilmemizi sağlayan kolektif gücümüz ve irademiz bize toplumu değiştirme imkanı vermektedir. Devleti reform yapması için zorladığımızda yalnızca daha iyi koşullar elde etmiş olmayız. Eylemlerimiz, bir dizi farklı ilkeye dayalı yeni bir topluma işaret eder. Yaşamlarımızın, onların "ekonomik büyümelerinden" daha önemli olduğu bir toplum... Zenginliğe sahip bir azınlığın olmadığı ve onlar olmaksızın zenginliğin korunduğu ve devletin gereksiz olduğu yeni türde bir toplum.

Devletler var olabilmek için ekonomiye ihtiyaç duyar ve bu nedenle daima ekonomiyi kontrol edenleri desteklerler. Fakat ekonomi ve devlet, her gün çalışıyor olmamız nedeniyle ayakta kalmaktadır ve bu bize aynı zamanda onları alaşağı edip her ikisini de ortadan kaldırabilme gücü verir.

A photograph of workers in a field, likely harvesting, with a halftone overlay. The workers are wearing headscarves and are bent over, working in a field of green plants. In the background, there are buildings and a highway sign. The text "iş bir giriş" is overlaid in the center.

iş bir giriş

İş, bu konuda sorunun ne olduğu ve işçiler olarak ne yapabileceğimizi düşündüğümüzle ilgili libcom.org'un kısa girişi.

İşte yanlış olan ne?

Çoğumuz için yaşamımızın büyük kısmı işin egemenliği altında. Çalışmadığımız zamanlarda dahi, ya işe gidiyor ya da işten dönüyor oluyoruz, iş için endişeleniyoruz, ertesi gün de işe gidebilmek için kendimizi toparlamaya çalışıyoruz, veya yalnızca işi unutmaya çabalıyoruz.

Hatta daha da kötüsü, işsiz ve asıl endişemiz bir iş bulmak. Veya yaptıkları ev işleri veya bakım işleri ücretlendirilmeye değer görülmeyen insanlardan – çoğunlukla kadınlardan- biriyiz.

Çoğumuz yaptığımız işi umursamıyoruz, sadece geçinmek için paraya ihtiyacımız var. Ve ayın sonunda, banka hesaplarımız bir önceki aydan hiç de farklı olmuyor. Günlerimizi saatlerimize bakarak harcıyoruz, eve gidinceye kadar dakikaları, hafta sonuna kadar günleri, bir sonraki tatile kadar ayları sayıyoruz...

Aslında sevdikleri alanlarda çalışanlarımız bile işleri üzerinde kontrol sahibi değiller. İşlerimiz bizi kontrol ediyor, onu sanki yabancı bir güçmüş gibi deneyimliyoruz. Çoğumuzun ne zaman çalışacağına veya ne zaman işten çıkacağına dair bir kontrolü yok. İşimizin hızını veya hacmini de kontrol edemiyoruz, ürettiklerimizi, verdiğimiz hizmetleri veya bunları nasıl yaptığımızı da.

Örneğin, hemşireler hastalarına bakmayı seviyor olabilirler ama yine de yatak noksanlığından, yetersiz istihdamdan, cezalandırıcı çalışma saatlerinden veya zorunlu yönetim hedeflerinden usanmış haldelerdir. Ve tasarımcılar yaratıcı olmaktan keyif alabilirler ama kendi yaratıcılıklarını dizginlenmiştir: onlara istedikleri şekilde yenilikçi olmalarını sağlayacak şekilde serbestlik verilmez, genellikle patronların satacağını bildiği mevcut ürünleri iyi şekilde kopyalamak zorunda kalırlar.

Paradoksal şekilde, milyonlarca insan aşırı çalışırken ve çoğu zaman yüksek iş yüküyle ve uzun çalışma saatleriyle başa çıkamazken, milyonlarca insan da işsiz ve çalışma konusunda da umutsuz.

Küresel ölçekte, her sene milyonlarca insan çalışırken ölüyor, milyonlarcası hastalanıyor ve yüzmilyonlarcası da yaralanıyor.

Ve çoğu iş işçiler için son derece zor, sıkıcı/veya tehlikeli ve çevre için yıkıcı olabilir ve bu işler sosyal olarak faydalı bile değildir; imalat gibi, bilinçli eskitmeyle ürünlerin bozulması ve insanların bunların yenilerini almaları sağlanır, veya satış ve reklam gibi bütün endüstriler -ki bunlar insanları daha çok ürün almaları ve bunları satın alabilmek için de daha çok çalışmaları için ikna etmek için vardır.

Kullanışlı işlerin çoğu da sosyal olarak faydasız endüstrileri desteklemekte çarçur edilir, telepazarlama çağrı merkezinde, düzmece kozmetik ve tıbbi ürünlerin imalatında veya tek ürünü ölüm olan silah endüstrisinde kullanılmak üzere enerji üretmek gibi.

Otomasyon, makineleşme ve üretkenlik sürekli olarak artarken, çalışma saatleri ve çalışma yılları hiç düşmüyor. Aslında, çoğu yerde artıyor da, emeklilik yaşı yükseliyor ve çalışma saatleri artıyor.

Neden böyle bir iş?

İş ile ilgili bu kadar sorun varken, neden böyle bir iş?

Nedeni aslında çok basit: kapitalist bir ekonomide yaşıyoruz. Bu nedenle işin nasıl örgütleneceğine karar veren de bu sistem.

Kapitalizme giriş yazımızda da altını çizdiğimiz gibi, kapitalist ekonominin esas özü birikimdir.

Para –sermaye- daha fazla para için yatırıma çevrilir. Ve bu bizim çalışmamız sayesinde olur. İşimiz ekonominin temelidir.

Çalışmamız ilk sermayeye değer ekler ve eklediği değer bizim maaşlarımızdan yüksektir. Bu artı değer ilk sermayenin büyümesiyle sonuçlanır, bu da karı ve büyümeyi finanse eder.

Maaşlarımız ne kadar düşükse, o kadar sıkı çalışırız ve çalışma saatlerimiz ne kadar uzunsa bu artı değer de o kadar büyüktür. Bu yüzden özel, kamu ve hata kooperatif sektörlerindeki işverenler bizleri sürekli olarak daha az ücrete daha sıkı ve daha çok çalıştırma çabası içindedirler.

Benzer şekilde, işlerimiz anlamsızlaşmakta ve monotonlaşmakta, bu sayede niteliksiz işçiler o işi daha ucuza yapabilmekte. Ürettiğimiz ürünler ve de hizmetler maliyetleri düşük tutabilmek için genellikle standartların altında kalmakta.

Kitleli işsizlik, aşırı çalışan işçilerin maaşlarını, işsizler tarafından işlerinden edileceklerinden korkmayan, daha yüksek maaş, daha iyi şartlar ve daha kısa çalışma saatleri talep edebilecek işçilerininki kadar düşük tutmaya yarar. (Bu nedenle hükümetler azami çalışma haftasının süresini düşürerek işsizliği bitirme yoluna gitmezler)

En çok artıdeğer çıkartan ve en çok kar edip en çok büyüyen şirketler en başarılı şirketlerdir. Bunu yapamayan girişimler başarısızdır.

Bir şirket veya endüstri kar edebiliyorsa büyür. Bunun şirketin veya endüstrinin sosyal olarak gerekli olup olmamasıyla alakası yoktur, çevreyi yıkıma uğratması veya işçilerini öldürmesi önemli değildir.

Bu büyüme ayrıca ev işi veya ev içi emek gibi ücretlendirilmeyen çalışmaya da dayanır. Buna yeni nesil işçiler olacak çocukların üretimi ve büyütülmesi ile mevcut işgücüne fiziksel, duygusal ve cinsel hizmet vermek de dahildir. Bu ücretlendirilmeyen emek büyük oranda kadın emegidir.

Bu konuda ne yapabiliriz?

İşin doğası içinde yaşadığımız ekonomik sistemin geneli tarafından belirlense de, işçiler olarak durumumuzu iyileştirmek için burada ve şimdi yapabileceğimiz –yapacağımız- şeyler var.

Eğer işimiz ekonominin temeliyse, büyümenin ve karın temeliyse, öyleyse eninde sonunda onu parçalayacak gücümüz de var, onu kendimize saklama gücümüz de.

Her gün işin dayatmalarına direniyoruz. Genelde küçük, bireysel ve görünme- yen şekillerde. Bazen geç kalıyoruz, erken çıkıyoruz, meslektaşlarla ve arkadaşlarla konuşmak için zamandan çalıyoruz, acele etmiyoruz, hasta numarası çekiyoruz...

Ve bazen de daha büyük, daha kolektif ve daha agresif şekillerde direniyoruz. İşi durdurmak –grev- gibi doğrudan eylemlerle, üretim dışilerini durdurup elde edilecek kârı engelliyoruz. Bu şekilde koşullarımızı savunabiliyor ve patronlardan iyileştirmeler alabiliyoruz.

İşsizler ve ücretlendirilmeyenler de dahil olmak üzere, işçi sınıfı diğer koşulların iyileşmesi için -daha iyi devlet yardımları için ya da yüksek ücretlere veya gerileyen vergilere karşı- birlikte mücadele edebilir.

1800'lerde Batı ülkelerinde çalışma saatleri dehşete düşürücü koşullar altında günde ortalama 12-14 saat ve haftada altı veya yedi gündü ve izin veya emeklilik hakkı yoktu.

İşverenlerin ve hükümetlerin büyük baskılarına karşı gelerek, işçiler kendilerini örgütlediler ve grevleri, işgalleri, iş yavaşlatmaları, hatta silahlı ayaklanmaları kullanarak yıllarca mücadele ettiler, devrim girişiminde bulundular. Ve en sonunda şimdi sahip olduğumuz çok daha iyi koşulları kazandılar: hafta sonu, ücretli izin, daha kısa çalışma saatleri...

Tabi ki Batı'nın dışındaki bir çok işçi hala Viktorya koşullarını yaşıyorlar ve halen ona karşı mücadele ediyorlar.

Eğer ekonomik haklarımızı savunmak için örgütlenirsek, koşullarımızı daha da iyi bir hale getirebiliriz. Ve eğer bunu yapmazsak da koşullarımız aşınarak eski 1800'lerdeki seviyesine inecek.

Sonuç

Hep beraber örgütlenerek hem yaşam koşullarımızı iyileştirebiliriz, bununla da kalmayıp yeni bir toplumun temelini kurabiliriz.

Asla görmediğimiz kârı elde edebilmek için veya 'sağlıklı' bir ekonomi inşa etmek için değil insani ihtiyaçları karşılamak için çalıştığımız bir toplumun temelini. Gerekli eşyaları ve hizmetleri üretmek için kendimizi kolektif olarak örgütlediğimiz bir toplumun temelini –aynı 1917'de Rusya'da, 1920'de İtalya'da, 1936'da İspanya'da ve birçok yerde işçilerin yaptıkları gibi. Gereksiz çalışmaktan kurtulduğumuz ve bütün gerekli görevleri olabildiğince kolay, zevkli ve ilgi çekici olarak yerine getirdiğimiz bir toplumun temelini. Liberter komünist bir toplumun temelini.

Sendikalar bir giriş

Sendikalar, onların toplumdaki işlevleri ve işçiler olarak onlara nasıl yaklaşmamız gerektiğiyle ilgili libcom.org olarak düşündüklerimize dair kısa bir giriş.

İnsanların çoğuna göre sendika, kendi üyelerinin ücret, emeklilik ve kazanım gibi koşullarını korumak ve geliştirmek için kurulmuş bir işçi örgütüdür. Bu kismen doğru olsa da hikayenin bütününden kesinlikle uzaktır.

Bu sendikacılığın diğer yüzünü gözardı eder: Gizli kapaklı anlaşmalar, maaş kesintileri ve mevcut koşulların zafer olarak sunulması, grevlerin sonu gelmeyen müzakereler ile iptal edilmesi, üyelere diğer sendikaların grevlerini kırmalarının söylenmesi, sendika eylemcilerinin kendi sendikaları tarafından hizaya çekilmeleri...

Sendika liderleri solcu olsalar dahi bizi defalarca hayal kırıklığına uğrattı. Ve tıpkı siyasetçiler gibi sürekli olarak bir dahaki sefer onları seçersek işlerin daha iyi olacağı söyleyen birileri oldu.

Buna karşın, sorun, yanlış kişiyi seçmiş olmaktan daha derindir.

'Bürokrasi'

Belirli büyüklükteki sendikaların ücretli çalışanları vardır ve bunlar şirketler gibi örgütlenmişlerdir. Yıllık altı haneli maaşı olan yöneticiler, yukarıdan gelen kararları uygulamak üzere atanmış müdürler ve sosyal demokrat partilere doğru giden bir kariyer merdiveni, beyin takımları, yönetim departmanları vardır.

Sendikalar, iş yerlerinde gönüllü temsilciliklerini yapan işçiler sayesinde işle-mektedir ve bu işçiler sık sık sendikal sorunlar sebebiyle mağdur olmaktadır. Bununla birlikte, iş yerindeki sendika üyeleri ve onların temsilcileri sendikanın ücretli bürokratları ile sorun yaşayabilirler.

Bunun nedeni sendika üyelerinin, sendika için çalışan ve onu işleten insanlardan menfaatlerinin ayrı olmasıdır. Sendika liderleri tüzel bir kişilik olarak sendikanın ihtiyaçlarını, kendi çıkarları için mücadele eden işçilerin ihtiyaçlarının üzerinde tutmalıdır. Çünkü onların işleri ve siyasi konumları bu tüzel kişiliğin var olmaya devam etmesine bağlıdır. Bu yüzden sendikayı zor duruma sokabilecek gayri resmi grev gibi bir hareketi desteklemek sendika lideri için muhtemel değildir.

Bölgesel ve yerel düzeyde bile, tam zamanlı sendika çalışanları ile sendika üyelerinin çıkarları ortak değildir. Bu, onların fikirleri veya hedefleri-planları ile değil (tam zamanlı çalışanların çoğu, işçilerin kendi iş yerlerinin ötesinde organize olmalarına yardım etmek isteyen eski iş yeri militanlarıdır), onların maddi çıkarlarıyla ilgilidir. Bir işçi için kazanım daha fazla para, daha uzun molalar, daha iyi çıkarlar demektir. Tam zamanlı bir sendika çalışanı için kazanım ise

yönetimle yapılan müzakere masasında bir yer elde etmektir; böylece işçiler üyelik aidatlarını sendikaya ödemeye devam edeceklerdir.

Atanmış veya iş yerinde seçilmiş iş yeri temsilcilerinin –ki çoğu zaman en militan işçiler arasından seçilirler- durumu karmaşık olabilir. Tam zamanlı sendika çalışanlarının aksine, onlar üretim bölümünde çalışırlar ve kendilerine üretime çalışanlara ödendiği kadar maaş ödenir. Eğer patron maaşlarda kesinti yaparsa, onlarınki de kesilir. Ve bir iş yeri militanı olarak, rolleri sebebiyle patronları tarafından hedef alınabilirler.

Fakat, onlar aynı zamanda üretim alanında çalışanlar ile sendika bürokrasisinin çıkarlarını dengelemek zorundadırlar. Örneğin, bir sendika temsilcisi sendika işçilere maaşların düşürülmesini kabul etmelerini önerdiğinde öfkelenebilir ama hala işçilerin sendikadan çıkmamaları için uğraş vermek zorunda kalacaktır. Eğer onlar işçilerin çıkarlarını sendika çıkarlarının önüne geçirirlerse kendilerini yalnızca patronlarının değil aynı zamanda sendikalarının da saldırısına maruz kalmış halde bulabilirler.

‘Tarih’

İlk kurulduklarından bu yana sendikalarla ilgili bazı sorunlar yaşansa da bunların bazıları kapitalist toplumun geçirdiği değişim sürecindeki sonuçlardır. Sendikalar geçmişte yasal değildi ve tüm örgütlenme girişimleri şiddetli bir işveren ve hükümet baskısına maruz kalırdı. Erken dönem sendika militanları sıklıkla hapsedilir, sınır dışı edilir ve hatta öldürülürlerdi. İşçiler tüm baskılara rağmen greve ve savaşımaya devam edip şartlarını iyileştirmeyi başardıkça işverenler ve hükümetler sendikaların yasal kurumlar haline getirilmesinin ve ekonominin yönetiminde onlara söz verilmesinin kendi çıkarlarına olduğunun sonunda farkına vardılar. Bu şekilde işverenler ile işçiler arasındaki çatışma en aza düşürülebilecek ve daha doğrusu resmi “temsilcilerin” bizim adımıza söz sahibi olmasıyla karmaşık hukuki yapılar yaratılarak işçiler ciddi şekilde sınırlandırılabilecekti. Benzer biçimde söz hakkımız devlet tarafından denetlenen yasal bir çerçevede denetim altına alınabilecekti.

Bu süreç tarihin farklı aşamalarında farklı ülkelerde farklı biçimlerle gerçekleşti ancak sonuç benzerdir. Batının hemen hemen her yerinde sendikalara rahatlıkla katılabiliriz ama kendimizi işverenlere karşı savunmak için yapacağımız tüm eylemler endüstriyel ilişki yasaları ağlarıyla sınırlandırılmıştır. Özellikle, sendika üyelerinin sözleşme şartları ve koşullarıyla doğrudan ilişkili olmayan grevlerin ve dayanışma eylemlerinin yasaklanması yoluyla etkili grev yapmanın önüne büyük engeller konulmuştur. Sendikaların bu işçi karşıtı yasalara kendi üyelerinin uymalarına zorlaması gerekmektedir. Aksi halde mali cezalarla ve varlıklarına el konulmasıyla karşı karşıya kalacaklar ve var olmaya devam edemeyeceklerdir.

Diğer yandan sendikalar kapitalist ekonomiyi ve onun içerisindeki yerlerini kabul ettiklerinde, sendikaların kurumsal çıkarları ulusal ekonomiye bağlanır.

Zira bu bağ sendikaların toplu pazarlık yapma ihtimalini etkiler. Sendikalar kendi ülkelerinde iş imkanı sağlayabilecek sağlıklı bir kapitalizmi arzu ederler çünkü böylelikle insanları sendikalarına dahil ederek onları temsil edebilirler. Bu yüzden sendikaların, 70'li yıllarda Britanya Sendika Kongresi'nin (TUC) yaptığı gibi ulusal ekonomiyi desteklemek için maaşların aşağıya çekilmesine yardım etmeleri, 1. Dünya Savaşı sırasında Avrupa'daki sendikaların yaptığı gibi kendi hükümetleri için savaş seferberliğine yardım etmeye girişmeleri ya da İkinci Dünya Savaşı sırasında militan yapıdaki A.B.D. Birleşik Otomobil İşçileri'nin (UAW) yaptığı gibi grev yapmama taahhüdünde bulunmaları nadir olan olaylar değildir.

İş Yerinde Barış Pazarlamak

Birçok radikal ve solcu sendika üyesi sıklıkla mevcut sendikaları 'geri kazanmak' veya bazen de bürokratlar olmadan yenilerini kurmayı savunur. Buradaki esas nokta, sendikaların işlevlerini yerine getirememelerinin nedeninin bürokratlar olmasıdır ve bu bürokratlar bilakis sendikaların kendi işleyişleri dahilinde yaratılır.

Bir sendikanın rolü zorludur: nihayetinde kendilerini, birbirine karşı çıkarları olan iki gruba (patronlara ve işçilere) ayrı ayrı pazarlamak mecburiyetindedir.

Sendikacıların kendilerini 'pazarlamak için sendika üyeliğinin çeşitli kazançları olduğunu bize göstermeleri gerekmektedir. Bu bazen, özellikle ilk kez tanınmaya çalıştıkları bir iş yerinde, şartlarımızı korumak ya da iyileştirmek için yönetime baskı yapma konusunda harekete geçmemize yardımcı olmaları anlamına gelmektedir. Bizlerin katılımı sayesinde hem iş gücünün ana temsilcileri olduklarını hem de müzakere ortağı olduklarını yönetime göstermek zorundadırlar.

Yönetim, bir anlaşmaya varıldığında sendikanın kendi üyelerini işe geri getireceğinden emin olmak ister. Aksi halde, yönetim neden müzakere ettiği anlaşmaları sağlayamayacak bir ortakla pazarlık yapsın?

Sendikaların kendi üyelerine karşı tavır almaları, kabul görmüş bir müzakere ortağı olma isteklerinden dolaydır. Böylelikle, yönetime, onların [sendika olmadan] üyelerini kontrol edemeyeceklerini gösterir. Bu sebeple 1947'de Madenciler Sendikası yöneticilerinin yasa dışı grev yapan işçilere karşı "sayıları 50 bin veya 100 bin olsa dahi" yasal işlem yapılması çağrısı yapması gibi, 2011'de Birleşik Krallık'ta, tabandan örgütlülüğü savunan işçileri "kanser" olarak tanımlayan Birleşik Sendika müzakerecisine rastlayabiliyorsunuz. Benzer şekilde, ABD'deki sendikal hareketin zirvede olduğu 1940'lı ve 1970'li yıllarda, UAW (United Automobile Workers-Birleşik Otomobil İşçileri) izinsiz greve çıkan üyelerini disipline sevk edip, kovuyordu.

Dolayısıyla sendikalar "bizleri sattığında" bu yalnızca onların "işlerini doğru yapmamaları" nedeniyle değildir. Belki de onlar işlerinin bizimle ilgili olan esas tarafını beceremezken diğer tarafı müthiş şekilde 'hallediyorlardır!'

Nihayetinde, patronları da temsil etmeleri için bizlerin mücadelelerini kontrol altına alabiliyor olmaları gerekir. Ve bu sebeple, sözde “devrimci solun” geçen yüz yıl boyunca doğru görevlileri ve doğru kararları oylayıp seçerek sendikaları radikalleştirme çabası bir çıkmazla son bulmuştur. Aslında sendikal yapı sendikaları radikalleştirmek yerine, devrimcileri ılımlı hale getirmiştir!

Bu temsilci rolü reddedip buna karşı direnç gösteren sendikalar ABD’deki tarihi IWW, Arjantin’deki eski FORA ve İspanya’da günümüz CNT’sidir. Bu reddediş onlara düşük sayıda üye, devlet baskısı olarak yansımıştır.

Çoğu sendika iş yerinde huzuru sağlamak için, zarar görmemiz uğruna da olsa, kolay yolu seçiyor. Şikayet prosedürleri, kağıt işleri ve kapalı kapılar ardında yaptıkları görüşmelerle sorunlarımızı yok sayıyorlar.

Ve elbette işverenler buna bayılıyor. Güney Afrika’daki çok uluslu bir şirketin yöneticisine neden işçilerin sendikasının şirket tarafından kabul gördüğü sorulduğunda şöyle demiştir: “Siz hiç koca bir futbol sahası dolusu öfkeli militan işçiyle anlaşmaya varmaya çalıştınız mı?”

‘Amaca uygun mu?’

1980’lerden beri işçilerin koşullarına ve iş piyasasındaki değişikliklere karşı büyük saldırılar gördük. İşçilerin devamlı olarak iş değiştirmesiyle gündelik, geçici, taşeron işlik giderek yaygınlaştı. Batıda geleneksel endüstriyel sendikaların çoğu kapandı ve yerlerini perakende ve hizmet sektörü gibi tarihsel olarak daha az örgütlü olan sektörlerdeki aldı.

Bu yeni durum, istikrarlı üyeliğe sahip sendika dalları oluşturmanın çok daha zorlaşmasıyla geleneksel sendikacılığı sarsmıştır. Ancak iş yerlerinde sendikaların çözümü militan işçi örgütlenmelerine destek olup mevcut üyeleri de korumaya çalışmak yerine üyelere süpermarket indirim kartları, üyelik payı ve ucuz sigorta sunmakta bulunmuştur.

Aynı biçimde, iş piyasasının uluslararası doğası da resmi olan sendikaların sarsılmasını ilerletmiştir. İşçiler bir ülkede çalıştırılırken başka birinde de

çalıştırılabilir ve şirketler fabrikalarını, ofislerini emeğin ucuz olduğu yerlere taşıyabilirler.

Örneğin, 2011 yılında, İtalya'daki Fiat işçileri kendi sendikaları tarafından işin Polonya'ya taşınması tehdidiyle şartları aleyhlerine düzenlenmiş sözleşmeleri kabul etmeleri yönünde zorlandılar. Bu sırada Polonyalı işçiler Fiat'a karşı mücadele etmekteydiler. Fakat her iki ülkenin sendikaları da işçiler arasında enternasyonal bir ilişki kurmadı.

Kuralları birlikte yıkmak

İşçileri temsil edenlerin yoğun sendika bürokrasisiyle uğraşmaları işleri son derece yavaşlatıyor, temsilcileri bezdiriyor ve mücadelenin içini boşaltan bir hal alırken iş piyasasındaki değişiklikler diğer işçileri de mücadeleden uzaklaştırıyor.

Endüstriyel anlaşmazlıklar oluştuğunda, grev yapanlar dahi yalnızca resmi bir grev ayiniyle karşılaşacaklarını fark edebilirken, sendikasız işçiler destek vermek için pek bir şey yapamayacaklarını sezerler: yönetim berbat bir teklif sunar, sendika "kızdırılır" ve bunun üzerine bir ya da birkaç günlük grev çağrısı yapılır, müzakereler tekrar başlar ve grevlere son verilir, üzerinde çok küçük iyileştirilmelerin yapıldığı berbat teklifle yönetim geri gelir ve sendika patronları zafer ilan eder ve bunu üyelerine sunarlar.

Fakat işler daima bu biçimde olmak zorunda değildir. Önemli olan sendika üyesi olup olmadığımızdan bağımsız olarak bizlerin resmi sendikalarca konulan sınırların ve kısıtlayıcı iş yasalarının ötesine geçmemizdir. Farklı temsilciler için oy vermek ya da miladı dolmuş sendikaların şube toplantılarında karar oylamaları yapmak yerine iş arkadaşlarımızla birlikte örgütlenerek onların kurallarını yıkmak ve kendi kurallarımıza göre hareket etmektir:

- İş yerindeki toplantılar, varsa dahi hangi sendikadan olduklarına, hangi işi yaptıklarına ya da ne tür sözleşmeleri olduğuna bakılmaksızın tüm işçilere açık olmalıdır.
- Birbirimizin grev hatlarına saygı göstermeliyiz. İşçiler greve çıktıklarında çoğunlukla diğer sendikalardan olan çalışma arkadaşlarının işe gittiklerini görürler. Bu, yaptığımız grevlerin tümünü zayıflatır. Bizler yalnızca birbirmize kenetlenerek iş yerlerinde çalışmayı durdurabiliriz ve patronlarımızı yenebiliriz. Örneğin 2008 yılında Shell'in petrol tankeri sürücülerini diğer şirketlerin sürücülerini grev sınırını aşmayı reddedince enflasyon değerinin üzerinde maaş arttırımı kazanmışlardı. Aynı yıl içinde NUT ve Unison eği-tim alanında birbirlerinin grev sınırlarını geçtiklerinde her ikisi de önemli kazanım elde edemedi.
- Endüstriyel ilişkilerin ait olduğu yasaların kapsamında olsun olmasın istediğimiz şeyi elde etmek için doğrudan eylem ve kolektif güce güveni-

yoruz. 2008 yılında Brighton temizlik işçileri yönetimin zorbalıklarına sadece iki gün boyunca yaptıkları sendikasıız grevleriyle direnerek kazandılar. Brighton temizlik işçileri diğer bir sendikasıız grevi de sendika desteği olsun olmasın aynı yılın sonlarında yapmak istediklerini doğrudular. Böylelikle, yönetim 2009 yılında işçilerin maaşlarını 8000 Pound'a kadar(işçi başına, yıllık olarak) düşürmeye çalışınca işçiler de yönetimi bundan vazgeçmeleri için yalnızca haftada iki günlük resmi grevlerle zorladı.

- Grevler yayılmalı. Yaşanılan sorunlar, sıklıkla yalnızca tek bir iş yerini değil tüm endüstriyi ve hatta diğer endüstrileri de etkilemektedir. İş yerlerimiz arası bağlar kurmalıyız ki böylelikle birbirimize destek çıkabilelim. 2009 yılında Total petrol şirketi 51 işçiyi kovmaya çalıştığıında herkes destek için ayağa kalkmıştı. Bunun üzerine Total, yasa dışı eylemde bulunmaları sebebiyle 600'den fazla işçiyi işten çıkardı. Fakat, grevler tüm enerji endüstrisine yayıldı ve yalnızca iki haftada tüm işten çıkartılanlar işlerine iade edildi.
- Dayanışma tıpkı işverenler arasında olduğu gibi uluslararası boyutta olmalıdır . İşleri aldıkları ya da maaşları düşürdükleri için göçmenleri veya fabrikalar denizaşırı yerlere taşındığı zaman yabancı işçileri suçlamak yerine, göçmen işçileri ve diğer ülkelerde maaşlarının ve şartlarının iyileştirilmesi için mücadele veren işçileri desteklemeliyiz. Bu, onlara yalnızca doğrudan yarar sağlamakla kalmayacak aynı zamanda işverenlerin artık onları kullanarak yerli işçilerin ücretlerini düşürememelerini de sağlayacaktır.

Burada bahsedilenler yeni fikirler değildir. Bunlar sendikalı veya sendikasıız işçilerin tarih boyunca yaptığı, hala yapmakta olduğu ve bu yüzden sıklıkla hem patronlarıyla hem de sendikalarının bürokrasisiyle anlaşmazlığa-çatışma-ya düştüğu fikirlerdir.

'Sonuç'

Sendikaları çoğu zaman bizlere güç veren örgütsel yapılar olarak görürüz. Şüphesiz ki bu kısmen doğrudur. Bizlerin her zaman fark etmediğimiz (veya en azından o biçimde hareket etmediğimiz) şey ise sendikanın bize verdiği gücün aslında sendikal yapı yoluyla bizlere yönlendirilen -dolayısıyla da kısıtlanan- kendi gücümüz olduğudur.

Yalnızca bunu kabul ederek ve aslında kendi gücümüz olan mücadeleyi kendi elimize alarak -sendika içerisindeki grupları yok sayarak ve birbirimizin grev sınırlarını geçmeyerek, sendikamızın harekete geçmesini beklemeyerek, işgal, iş yavaşlatma, sabotaj gibi (resmi olarak) onaylanmamış eylemler yaparak kazanmaya başlayabiliriz.

Doğrudan eylem bir giriş

libcom.org tarafından hazırlanan doğrudan eylem ve diğer politik eylemlerin aksine neden onu savunduğumuz ile ilgili kısa giriştir.

Bugün pek çok insan dünyanın gidişatı hakkında endişeleniyor. İster çalışma koşulları veya işsizlik, ister çevre, barınma, savaş veya daha farklı sorunlar hakkında olsun, milyonlarca (hatta milyarlarca?) insan kimi noktalarda sorunlarını çözmek için çeşitli politik eylem biçimleri arıyorlar.

Neden Doğrudan eylem?

İnsanların kullandıkları ve dünyayı değiştirdikleri burada anlatılamayacak kadar çok sayıda farklı yöntem var. Halbuki biz çoğunlukla politikacılardan, sendika liderlerinden, hukuk uzmanlarından ve bunun gibi çeşitli ‘uzmanlar’dan yardım arayabileceğimizi düşünürüz.

Gerçekte durum böyle değildir. Politikacılar ve sendika liderlerinin, altı rakamlı maaşlar alan, hatta yılda 80-90 bin pound kazananlarınkine benzer, bizden farklı ilgi alanları vardır. Ve yasaların güvencesinin arkasına sığınmaya çalışmak hepimizi denizde bırakabilir. Çünkü, bugün bizi koruyan yasalar –bunların ilk etapta zorunlu olarak konulduğunu varsaysak bile- yarın basitçe değişebilir.

Aynı zamanda, biz bazen en azından kapitalizmin en kötü alanlarında yer almamayı seçebiliriz. Biz belirli ‘etik olmayan’ şirketlerden bir şeyler satın almamayı veya hatta kendi yiyeceğimizi yetiştirmeyi seçebiliriz.

Ancak, bu konudaki problem, bunun kapitalizme karşı direnişi, bütün insanların yapamayacağı, bireysel bir yaşam biçimi seçimi haline getiriyor olmasıdır. Örneğin, ‘adil ticaret’ ve organik ürünler genelde, böyle olmayan yiyeceklere göre daha pahalıdır.

Daha önemlisi, bu toplumsal problemleri, bir bütün olarak toplumdaki bir sorun olmaktansa ‘kötü davranan’ tekil şirketler veya hükümetler ile ilgili hale getirir. Ve bu yine de bizi tüketici tercihlerimiz doğrultusunda onlarla yalnız başımıza yüzleşmeye bırakır. Ticaret olağan biçimiyle devam eder, değişen sadece firmalardır. Sömürü devam eder ve bunu değiştirecek miktarda kaju fıstığı adil ticareti yoktur.

Biz işte bu yüzden doğrudan eylem taraftarıyız: çünkü o, bizlerin bireysel yaşam biçimi tercihlerimiz veya politik veya sendikal liderlere başvurularımız yerine bizim ‘olağan ticareti’ durduracak kolektif gücümüze dayanır. Ve günün sonunda bu, nihayetinde bizim sorunlarımızı yaşamayan sözüm ona uzmanlardansa birbirine –bizimle aynı durumu paylaşan diğerlerine- güvenmek anlamına gelir.

Doğrudan eylem nedir?

Basitçe söylemek gerekirse, doğrudan eylem üçüncü bir tarafın müdahalesi olmaksızın, insanların hedeflerini ilerletmek için harekete geçmesidir. Bu politikacılarla lobi yapmanın veya durumumuzu iyileştirmeleri için işverenlerimizin cömertliğine başvurmanın reddi anlamına gelir. Yalnızca umursamıyor değillereninde sonunda, bizim koşullarımızı daha kötü hale sokmak onların çıkarına. Daha fazlası için, sınıf ve sınıf mücadelesine giriş metnimize göz atabilirsiniz.

Yani kendi koşullarımızdaki iyileştirmeleri zorlamak için kendimiz harekete geçeriz. Bu şekilde, kendi eylemlerimizin kontrolü ve sorumluluğunu alarak kendimizi güçlendiririz. Yani, doğrudan eylemin temeli, bizim hedeflerimizi başarmak için yalnızca birbirimize güvenebileceğimiz fikridir.

Doğrudan eylem kapitalizmin keskin ucunu deneyimlediğimiz noktada kendini gösterir. Çalıştığımız yerde bu yoğunlukla, patronların bizi işten atmaya veya daha çok çalıştırmaya çabalaması anlamına gelecektir. Ya da yaşadığımız yerde, yerel politikacıların kamusal hizmetleri başlarından savarak harcamaları kesmeye çalışması şeklinde de olabilir.

İşyerinde doğrudan eylem

İşyerinde doğrudan eylem temel olarak patronların yönetme yeteneklerine müdahale eden, onları personellerinin taleplerine razı olmaya zorlayan her tür eylemdir.

İşyerinde doğrudan eylem biçimlerinden en iyi bilineni işçilerin istediklerini alana kadar işi bıraktığı, grevdir. Ancak, grev eylemi bazen sendika bürokratları ve grev karşıtı yasalar tarafından sınırlanabilir. Bununla birlikte, işçiler çoğu zaman başarılı biçimde bu sınırlamalara aldırılmaz ve pek çok geri dönüşü olan gayresmi grevler yaparlar.

Birkaç maddede hepsinden bahsetmek imkansız olsa da, işçiler tarafından kullanılan diğer başka doğrudan eylem taktikleri şunlardır:

- İşçilerin patronları çalışma alanının dışına çıkardığı, etkili biçimde grev yaptığı ama patronun onların yerine grev kırıcıları geçirmesine izin vermedikleri “İşgal”,
- İşçilerin normalde olduğundan daha yavaş çalıştığı böylece daha az iş yapılmasını (ve daha az kar edilmesini) sağladıkları “İş Yavaşlatma”,
- İşçilerin her tür basit kurala uydukları ve yine böylece çalışma hızını düşürdükleri, bir başka işyerinde eylem biçimi olan “Kuralına Göre Çalışma”,

Bu gibi taktiklerin başarılı biçimde kullanıldığı pek çok örnek bulunuyor. 1999’da, Londra Underground (ç.n. Londra metrosu) çalışanları işlerinin

bitmiş olmasına rağmen eve gitmelerine izin verilmemesi karşısında ‘çiş grevi’ başlatmışlardı. Normalde olduğu gibi raylara işemek yerine, takımın geri kalanını (güvenlik için) onlarla birlikte getirmek zorunda olan güvenlik müdürü tarafından tuvalete kadar eşlik edilmesinde ısrar etmişlerdi. Dönüşlerinde, bir diğer işçi kendisinin de gitmek zorunda olduğunu ‘fark ediyor’, olabilecek herhangi bir işi etkin biçimde durduruyordu.

Birghton’da 2009’da, çöp işçileri yönetimi zorlayan başarılı bir gayriresmi grev düzenlerken, aynı yıl Londra ve Belfast’taki Visteon işçilerinin fabrikalarını işten çıkarmalara karşı işgal ettikleri görülecekti.

İşyerinde doğrudan eylem sıklıkla politik sonuçlar için de kullanılmıştır. Örneğin, 2008’de, Güney Afrikalı liman işçileri Zimbabwe’ye götürülecek olan silahları boşaltmayı reddetmişlerdi.

Ancak, çeşitli konularda işyeri dışında gerçekleştirilen doğrudan eylemin de başarılı olması mümkündür.

Toplumda doğrudan eylem

2003 Irak savaşı, İngiliz tarihinin en büyüğü olan, Londra’da 15 Şubat’ta gerçekleşen bir milyondan fazla insanın Hyde Park’a gerçekten ıslanarak yürüdükleri eylem de dahil olmak üzere büyük eylemlere sahne oldu. Sürpriz olmayan biçimde bu eylem ne kadar ıslak, üşümüş ve sayıca çok olduğumuzu umursamayan politikacılar tarafından görmezden gelindi. Ama işyeri dışındaki ve toplumdaki doğrudan eylem etkili olabilir.

Yakın Britanya tarihindeki en ünlü örnek varlık vergisidir. Margaret Thatcher 1989’da popüler olmayan vergiyi getirmeye teşebbüs ettiği zaman, ülke çapında 17 milyondan daha fazla işçi bunu ödemeyi reddetti. Ödemeyi reddeden gruplar Birleşik Krallığın her yanındaki topluluklara yayıldı ve insanlar icralarla mücadele etmek için yerel ‘tahliye karşıtı ağlar’ kurdular.1990’da, hem Margaret Thatcher hem de varlık vergisi yenilmişti. Hatta daha sonra televizyonda ağlarken görüntülenmişti.

Benzer ödeme karşıtı kampanyalar İrlanda’daki artan su ücretlerine (1993-1996) ve çöp vergilerine (2003-2004) karşı başarılı olmuştur. 2011’de Yunanistan’daki işçiler yükselen fiyatlara karşı insanların otoyol geçiş

ücretlerini, toplu ulaşım ücretlerini ödemeyi reddettiği ‘Ödemeyeceğiz’ kampanyası başlatmışlar ve hatta bazı doktorlar hastalardan tedavileri için ücret almayı reddetmişlerdi.

Kıta Avrupası da ‘ekonomik blokajların’ yayılmasına tanıklık etti. Genellikle öğrenciler veya grevin çok fazla etkili olmadığı zamanlarda işçiler tarafından kullanılan yöntem, katılımcıların ana yolları veya ulaşım merkezlerini bloke etmelerini sağlamaktır. Fikir şudur; insanların işe gitmesini engelleyerek veya mal ve hizmetin transferini yavaşlatarak, protestocular grevde olduğu gibi ekonomiyi bloke ederler.

Yüzbinlerce insan, lobi yapmak ve bir yerden bir yere yürümek gibi hükümet onaylı (ve etkisiz) taktiklerin dışına çıkarak, buna benzer taktikleri kullanmışlardır.

‘Güçsüzlüğü’ reddetmek

Doğrudan eylem, koşullarımızı değiştirmek için güçsüz olduğumuz fikrinin reddidir. Yaşamlarımızdaki iyileştirmeler yukarıdan aşağıya getirilmeyecek. Onlar için mücadele edilmelidir (ve hep böyle olmuştur).

Bize her zaman insanların oy hakkı için nasıl mücadele ettikleri anlatılır. Ancak, işçilerin refah devleti, barınma, sağlık, ücretler, düzgün çalışma saatleri, iş güvenliği koşulları ve emeklilik için nasıl mücadele ettiklerinden nadiren söz edilir.

Ancak doğrudan eylem yalnızca koşulları savunmanın ve geliştirmenin etkili bir yolu değildir. Anarko sendikalist Rudolf Rocker’ın söylediği gibi o aynı zamanda bizi, çoğumuzun var etmek için uğraştığı özgür topluma hazırlayan “sosyalizm okuludur”

Liverpool’un eski yöneticisi Bill Shankley’in hayata ve futbol’a yaklaşımındaki gibi, doğrudan eylem; ortak bir son için kolektif çaba, herkesin birbiri için çalışması ve birbirine yardım etmesini içerir. Doğrudan eylemi kullanarak, hata yaptığımız zaman dahi, işleri ‘uzmanlara’ veya profesyonel politikacılara bırakmaya ihtiyacımız olmadığını deneyimle öğreniriz. Bu süreç bize ihanet ve tutulmayan sözlerin yanı sıra uzun süreli güçsüzlük hissinden başka bir şey vaatmez.

Doğrudan eylem bize kendi mücadelemizi kontrol etmemizi öğretir. Diğer işçilerin mücadeleleriyle bağlanacak bir direniş kültürü inşa etmemizi...

Dayanışmamızın gücüyle kendimize güvenimiz geliştiği zaman, dünyayı değiştirebilme gücümüze olan güvenimiz de gelişir. Ve bu geliştikçe, odak kendi mücadelemizi kontrol etmekten bütün yaşamımızı kontrol etmeye doğru yönelir.

Çevre bir giriş

Çevre krizinin ve nedenlerinin özeti ve incelenmesi, sorunların çözümüne dair düşüncelerimiz.

Dünya, insanlık tarihinde eşi benzeri görülmemiş ölçekte bir çevre kriziyle karşı karşıyadır. Bu kriz hâlihazırda insanların çektiği birçok acının nedenidir; böyle giderse, gezegen üzerindeki insan hayatının yok olması riskini de taşımaktadır.

Çevre sorunları

Bugün dünyaya en zararlı olan çevre sorunları:

- **Hava kirliliği:** iklim değişikliği yaratır; sıcaklıklardaki genel bir artış hava koşullarını ciddi biçimde bozarak milyonlarca insanın ölümüne neden olan sel, kıtlık ve hastalık gibi felaketlere sebep olur. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, hava kirliliği aynı zamanda ozon tabakasını (güneşten gelen ve kansere sebep olan tehlikeli ışınları süzer) tahrip eder ve insanlar arasında, yılda 6 milyondan fazla kişiyi öldüren solunum yolu hastalıklarına ve diğer hastalıklara neden olur.
- **Katı atık:** deniz ve kara, tehlikeli endüstriyel atıkların (cıva ve nükleer atık gibi) boşaltılmasıyla zehirlenmektedir. Ayrıca, biyolojik olarak bozunmayan materyallerin, ürünlerde ve ambalajlarda kullanılması, dünyanın birçok yerini büyük çöplüklere çevirmiş, insanları zehirlemiş ve yaralamıştır.
- **Toprak erozyonu:** kimyasal gübrenin, zirai böcek ilaçlarının vb. kullanımı, arazinin uygunsuz kullanımı ve ağaç kesimi gibi faktörlerin sonucudur. Bu nedenlerle, toprak, üretiminden daha hızlı bir oranda aşınır ve kırsal yoksullukta pay sahibi olur. Bazı bilim insanları, 2030'da dünyadaki ormanların sadece %20'sinin kalacağını, bunların %10'unun orman vasfını yitirmiş alan olacağını öne sürüyor.
- **Nesil tükenmesi:** Bitki ve hayvanların nesli, dinazorların yok oluşundan bu yana, hiç olmadığı kadar hızlı tükenmektedir. Türlerdeki bu kayıplar bütün yaşamın bağlı olduğu ekosisteme yavaş yavaş zarar verir.

Çevre krizinin arkasında ne var?

İnsanlar sıklıkla, dünyayı bugünkü haline getiren nedenlerin, insan nüfusunun fazla olması ve modern teknoloji olduğunu söylüyor.

Oysa, çevresel olarak en yıkıcı olan uygulamaların çoğunu ne insanlar yapmıştır ne de bu uygulamaların insana faydası vardır, ve mesele çoğu modern endüstriyel teknolojinin özü itibarıyla yıkıcı olması da değildir.

Sorun çok fazla insan olması ya da modern teknolojinin özünün tahrip edici

olması değildir. Sorun, bugünkü haliyle toplumda ve bilhassa endüstridedir. Özellikle, petrol, kömür ve gaz gibi fosil yakıtların yakılması, karbondioksit (CO2) salınımı, gezegeni felâkete sürükleyen küresel ısınmaya neden oluyor. Oysaki bu şekilde olmak zorunda değil.

Çoğu tehlikeli madde ya da teknolojinin yerine bir başkası konulabilir. Fosil yakıtları kullanmak yerine, rüzgâr ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynakları kullanılabilir. Biyolojik olarak bozunmayan plastik bazlı petrokimyasallar (plastik poşet gibi), nişasta bazlı plastiklerle (doğada ayrışabilen) yer değiştirebilirler.

Çevre dostu bir şekilde yaşamak, mutlaka daha düşük bir yaşam standardını kabul etmek zorunda olduğumuz anlamına gelmez. Çevresel krizin asıl suçlusu, sıradan insanların ışıkları çok fazla açık bırakması veya yanlış tip sabun kullanması değildir. Sürdürülemez olan şey müsrif kar üretim sistemidir. Çevresel krizin asıl suçluları kapitalizm, hükümetler ve bu güçlerin yarattıkları toplumdur.

Kapitalizm

Kapitalizm, pazar rekabetine ve kârına odaklanmış, son derece müsrif bir üretim sistemidir. Bu rekabet ortamında ayakta kalabilmek için şirketlerin karlarını maksimum düzeye çıkarmaları gerekir. Ve karların maksimum düzeye çıkması için, maliyetin düşük tutulması gerekir. Nasıl ki işçilere yapılan ödemeler minimumda tutulması gereken maliyetlerse, doğayı koruma ve atıkların güvenli imhası için gereken maliyetler de öyledir. Kapitalizme giriş yazımızı buradan okuyabilirsiniz.

Güvenlik teçhizatının kurulması ve tehlikeli maddelerin kullanımının izlenmesi, maliyeti artırır ve potansiyel kazançları azaltır. Bu maliyetleri, kirlilik şeklinde topluma yöneltmek daha karlıdır.

Bütün üretimin, müsrifçe ve verimsiz bir biçimde olduğundan bahsedilmedi. Ürünlerin büyük çoğunluğu satışları yüksek tutmak için bozulacak şekilde yapılır ('planlı eskime'). Kullanışsız ve verimsiz mallar teşvik edilir ve çoğunlukla hükümet politikalarının yardımı eşliğinde oldukça güçlü reklamcılık araçları ile satılırlar (yaygın toplu taşıma yerine özel araçlar gibi). Üstelik bu reklamlar, artık "havalı" olmayan kullanışlı ürünleri atıp, yerine yenilerini alma konusunda bize bir baskı uygular.

Gerçekte kapitalizm altında üretilen malların tümü insanlar tarafından tüketilmez. Bazen şirketler, bazı ürünleri, fiyat çöküşüne ve ekonomik durgunluğa (recession) sebep olacak şekilde, pazarda satılabilecek olandan daha fazla üretir. Patronların çözümü, 'fazla' olan malları ihtiyaç sahiplerine dağıtmak yerine, imha etmek ya da stoklamak olur. 1991'de dünya çapında, fiyat seviyesini korumak için stoklanan 200 milyon ton tahıl vardı. Bunun üç milyon tonu o yıl Afrika'daki açlığı ortadan kaldırılabirdi – ve şimdi durum hala değişmedi, dünyadaki yiyeceklerin neredeyse yarısı her yıl israf ediliyor.

Devlet

Kapitalist bir toplumda, bir devletin başarısı ya da başarısızlığı içerisinde olduğu kapitalizmin başarısına bağlıdır. Bu nedenle ekonominin kârını ve büyümesini teşvik etmek, herhangi bir devletin kapitalist toplumdaki ana görevidir. Konuyla ilgili olarak devlete giriş yazımızı okuyabilirsiniz.

Devlet, güçlü çevresel koruma yasalarını şirketlere uygulamak istemez; çünkü şirketlerin kârlarını (ve kendi vergi gelirini) budamak istemez.

Buna ek olarak, sıkı çevre yasalarının ülkeleri 'yatırım için cazibesiz' yapmasından korkulur. Örneğin, 1992'de Hollanda'daki büyük işletmeler, karbon kirliliği ile ilgili önerilen bir vergiyi, yatırımları başka ülkelere kaydırmakla tehdit ederek önlemişlerdi.

Doğal olarak, çevre, devlet araçlarıyla ya da 'Yeşil Parti'nin seçilmesi ile korunamaz. Yeşil Partiler her zaman, diğer tüm muhalif partileri gibi, muhalefeteyken hep radikal konuşurlar ama iktidardayken diğerleri gibi davranırlar. 2001 yılında Almanya'da Yeşiller Partisi hükümetin bir parçasıydı. Nükleer atıkların taşınmasına karşı yapılan protestoları kınadı ve yerel protestoculara karşı 17,000 polisin seferber edilmesinden ortak bir biçimde sorumluydu.

2007'de, Kuzeybatı İrlanda'daki doğal gazın çıkarılmasına karşı yapılan 'Shell to Sea' kampanyasını desteklemiş olan İrlanda Yeşiller Partisi hükümete girdi. Yeşillerden üst düzey bir politikacının yönetime katılıp projeyi denetlemesiyle birlikte hemen duruşlarını değiştirdiler.

Sınıf

Genel olarak, çevre krizinin herkesi etkilediği ve tüm insanlığın bekası için tehdit oluşturduğu ortadadır.

Ancak, çevre krizi küresel bir tehlike olsa dahi, bundan en ağır şekilde etkilenecek olan işçi sınıfıdır. Parası olanların başka yerlere taşınmaya gücü yetebilecekken çevresel tahribata neden olan tehlikeli işleri yapacak olan ve kirlilik yüzünden zarar görmüş yerlerde yaşayacak olan bizleriz.

Uzun vadede küresel çevre krizi herkesi etkileyecekken, şu aşamada ona karşı savaşmak herkesin çıkarına değil: devlet ve patronlar çevreye zarar veren süreçlerden kâr elde ediyorlar. Şu an çevreyi korumakta doğrudan çıkarı olan sadece işçi sınıfıdır.

'iş' ve 'çevre' arasındaki ana akım tartışmalar reddedilmelidir. Öncelikle, çevreye zarar veren endüstrilerde çalışanlar, çoğu zaman aynı endüstriler tarafından yok edilmiş olan şehirlerde yaşarlar. Bu nedenle kendilerinin, arkadaşlarının ve ailelerinin sağlıkları, hem iş yerinde hem de evde tehlikededir.

İkinci olarak, devlet ve işveren için endişe etmek tamamen yanlıştır. Onlar, kar ettikleri sürece, o durumun iş yarattığını söyleyerek, çevresel bakış açısını önemsemezler. Ve ekonomik açıdan önemini yitirdiği zaman ya da karlılık bittiği zaman, İtalya'daki ILVA Çelik Fabrikası'nda gördüğümüz gibi, çevreye ne kadar zarar verdiğini söyleyerek kapatırlar ve çalışanları sokağa atarlar.

Sorun nasıl çözülebilir?

Kapitalizm doğası gereği yıkıcı bir sistem olduğu için, en sonunda çevresel krizi durdurmak için tek çözüm, kârdan çok insan ihtiyaçlarını odağına alan yeni bir toplum yaratmak olacaktır.

Yine de bu, bu arada hiçbir şey yapılamayacağı anlamına gelmez. Çevresel kriz kapitalizm tarafından üretildi ve ancak onunla savaşarak alt edilebilir. Ve devlet bu sistemin bir parçası olduğu için, sadece kitlesel bir taban hareketi, bunu yapmak için etkili bir yöntem olabilir.

Bunu yapmak için, çevrecilik, sınıfımızın gündelik ihtiyaçlarıyla ilişkili olmalıdır. Bu nedenle, bizler sınıf mücadelesinden ayrı olan soyut bir çevrecilikte bir fayda görmüyoruz.

İşyerlerinde

Toplumdaki tüm zenginliği üreten insanlar olarak işçiler, üretim noktalarındaki eylemleriyle, patronlara karşı güçlü bir silahı ustalıklı kullanma yetisine sahiptirler.

Çevresel hasarın büyük bölümünün endüstriden kaynaklanması ve bu kirliliğin baş kurbanlarının işçiler ve toplumumuz olması nedeniyle, işçilerin sağlık ve güvenlik mücadeleleri genellikle çevre savunmasının ilk hattıdır.

Çevresel zararı, sağlık ve güvenliğin bir parçası olarak görerek, daha iyi çalışma koşulları için verdiğimiz mücadeleyi sağlığımız (iş yerinde ve dışarıda) ve çevre için verdiğimiz mücadele ile birbirine bağlarız. Toksik maddelerin endüstriyel kullanımını teşhir edebilir, endüstriden mümkün olduğunca geri dönüştürülebilir ürünlerin kullanımını talep edebilir ve çevresel olarak zararlı ürünler için

alternatifler bulabiliriz. İşyerinde yeterli güç olduğunda, işçiler, kirlilik yaratan endüstrilere çevreciliği bile dayatabilirler. Örneğin, 1970’lerde Avustralya inşaat işçileri, çevreye zararlı projelerde çalışmak istemediklerinde, ‘yeşil yasakları’ yürürlüğe koydular.

Toplumda

Toplumda, toplu taşımının iyileştirilmesi ve böylece bireylerin özel araç bağımlılığının azaltılmasına yönelik yapılan kampanyalar gibi, birçok işçi sınıfı çevreciliği vardır.

Bu, ayrıca, çevreye zarar veren projelerin inşa edilmesinin veya geliştirilmesinin durdurulması şeklinde de olabilir. Örneğin, 1990’ların başında İngiltere’de, ülke çapında yol karşıtı protestolar gerçekleşti. 1995 yılında bu protestoların çoğu toplum desteğini kaybetmiş olsa da, doğal alanlardan ve mahallelerden geçirilmesi planlanan 300 yol iptal edildi.

2012’de Batı Çin’deki Shifang sakinleri, Çin hükümetini, korkulan ciddi kirlilik ve sağlık sorunlarına neden olabilecek, büyük çaplı bir bakır alayım fabrikası kurma planlarını bir kenara atmaya zorladı. Ve bugün İtalya’da, tüm toplulukları, yaşam savaşında doğrudan eylemi kullanmaya çağıran işçi sınıfı çevreciliğiyle ilgili birçok örnek var, Piedmont dağlarında yüksek hızlı demiryolu bağlantısı kurmaya karşı mücadele eden No TAV hareketi gibi.

Sonuç

Çevresel yıkım, gezegenin büyük bölümlerini yok ediyor ve kendi türümüzü olduğu kadar tüm türlerin varlığını tehdit ediyor. Ancak, bu, bireylerin kötü seçimlerinin değil, toplumun örgütlenme biçiminin sonucudur.

Şirketler, çevre hakkında endişe etmek zorunda olmadıkları zaman kârlarını en üst düzeye çıkarırken, hükümetler, katı yönetmelikleri uygulamaya çalışmayarak yatırımları teşvik ederler.

Sonuç olarak, çevreyi savunmakta doğrudan çıkarı olanlar bizler olduğumuz için, onu korumak işçi sınıfının sorumluluğundadır. Ve çevresel yıkıma karşı savaşmak için doğrudan eylemi kullanarak, eninde sonunda, kar için acımasız bir gidiş yerine, temiz ve sağlıklı bir çevreyi içeren, insan ihtiyaçlarını karşılamaya dayalı yeni bir dünya kurmak için kolektif gücümüzü kullanmak zorundayız.

Libertar komünizm bir giriş

Bizlerin libcom.org'da komünizmden veya liberter komünizmden ne kast ettiğimize dair, bunun ne olduğu ve neden iyi bir fikir olduğunu düşündüğümüz üzerine kısa bir giriş. (Dipnotlar, servet düşmanı tarafından eklenmiştir.)

Giriş

Komünizmden bahsettiğimizde iki şeyden bahsediyoruz. Öncelikle toplumu “herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyaca göre” ilkesine dayalı olarak örgütlemenin bir yolundan, sonrasında da şu anda dünyada böyle bir topluma doğru giden gerçek hareketten. Burada, diğeri kadar iyi bilinmeyen ikinci anlamdan başlayarak bunları açıklayacağız.

Gerçek Hareket

“Kapitalizme giriş”imizde kapitalist ekonomiyi tasvir ediyor ve sermayenin -kar ve birikim- ihtiyaçlarının nasıl işçi sınıfından insanlar olarak bizim ihtiyaçlarımıza karşı olduğuna işaret ediyoruz.

İşverenler ücretleri düşürmeye, emeklilik maaşlarını düşürmeye, iş sayısını düşürmeye, çalışma saatlerini arttırmaya, çalışmayı hızlandırmaya ve çevreye zarar vermeye çalışır. Biz de direnebildiğimizde direniriz çünkü bu ekonomide içinde yaşadığımız koşullar bizi, ihtiyaçlarımızı sermayeye karşı dayatmaya iter.

Bunu yaptığımızda da; yani işbirliği yaptığımızda, ihtiyaçlarımızı dayatmak için doğrudan eylem ve dayanışmayı kullandığımızda, mesela ücret kesintileri veya daha yüksek iş yüklerine karşı grev eylemi veya “kitabına göre çalışma” örgütlediğimizde yeni tipte bir toplumun temellerini atmaya başlarız.

İşbirliği, dayanışma ve insan ihtiyaçlarını karşılamaya dayalı bir toplum -komünist bir toplum.

Öyleyse bir hareket olarak komünizm, işçi sınıfının kapitalist toplumda her daim bulunan işbirliği, karşılıklı yardımlaşma, doğrudan eylem ve direniş eğilimidir.

Zaman zaman bu eğilim devasa toplumsal huzursuzluk ve işyeri militanlığı dalgalarıyla işçi sınıfının çok büyük kesimini kaplamıştır. Amerikan savaş-sonrası yasadışı grev dalgası, 1969 İtalyan Sıcak Sonbaharı veya Britanyalı 1978 Hoşnutsuzluk Kışı veya Yunanistan'da 2010'dan beri süren kemer sıkma karşıtı direniş gibi.

Bazen bu toplumsal huzursuzluk devrimci olayların patlamasına bile yol açmıştır. 1871 Paris, 1917 Rusya, 1919-1920 İtalya, 1921 Ukrayna 1921, 1936 İspanya, 1956 Macaristan gibi. Bunlar işçi sınıfının kolektif eylem yoluyla toplumu, patronların çıkarları yerine kendi çıkarlarımıza göre şekillendirmeye çalıştığı durumlardan sadece bazılarıdır.

Herkese ihtiyaca göre...

Dünyada daha hakkaniyetli bir toplum yaratmak için hazır şablonlara sahip olduklarını iddia eden politikacılar ve politik gruplar konusunda kıtlık yoktur. Ancak komünizm politik partiler veya bireysel politikacıların talimatıyla var edilebilecek bir şey değildir. Bunu işçiler olarak kendimiz, kitlesel katılım ve deneyler yoluyla yaratmalıyız.

Bu aşamada ifade etmek gerekiyor ki “komünizm”in eski SSCB veya bugünkü Küba veya Kuzey Kore ile hiç bir ortak noktası yoktur. Bunlar özünde sadece tek bir kapitalistin; devletin olduğu kapitalist toplumdur. Aynı şekilde egemen partisinin dünyanın en başarılı kapitalist uluslardan birini idare ederken kendine “komünist” dediği Çin ile de bir alakası yoktur.

Ancak tarih boyunca gerçekleşen (bazıları daha önce bahsedilen) çeşitli devrimci olaylarda işçi sınıfından insanlar, komünizmi hayata geçirmenin değişik yönlerine dair deneyler yapmıştır. Bunları yaparak, komünist bir toplumun nasıl örgütlenebileceğine dair ilkeler ve sınıf çıkarlarımız yönünde beraber hareket ettiğimizde neyin mümkün olduğuna dair pratik örnekler ortaya koymuşlardır.

Patronsuz

Üretim araçlarının -toprak, fabrikalar, ofisler vs.- mülkiyeti ve kontrolünün özel şahıslar veya devletin elinde olması yerine, komünist bir toplum bu araçların ortak mülkiyeti ve kontrolüne dayanır. Değişim ve kar için üretim yerine de komünizm, güvenli bir çevre dahil insan ihtiyaçları için üretim anlamına gelir. Şimdiden bugün herşeyi üreten ve hayat için gerekli tüm hizmetleri yürüten biz işçileriz. Yolları döşer, evleri inşa eder, trenleri sürer, hastalara bakar,

çocukları büyütür, yemekleri yapar, ürünleri tasarlar, kıyafetleri yapar, ve bir sonraki nesle biz öğretiriz.

Ve her işçi, patronların sıkça, yardım etmekten çok bize mani olduklarını bilir.

İşçilerin işyerlerini kendilerinin etkin şekilde işlettiğini gösteren örnekler boldur. Üstelik bunu hiyerarşik şekilde örgütlenmiş işyerlerinden daha iyi yapıyorlar.

Buna yakın geçmişten bir örnek, ülkenin endüstrisinin üçte birinin işçi kontrolüne geçtiği 2001 ayaklanmasında Arjantin'de ele geçirilen fabrikalardır. Tarihsel olarak da bundan bile büyük ve yaygın örnekler olmuştur.

Örneğin 1936'da İspanya İç Savaşı sırasında devrimci İspanya'nın endüstrilerinin çoğu işçilerce ele geçirilmiş ve kolektif şekilde işletilmişti. Mümkün olduğu yerlerde işçiler komünist bir topluma yaklaşan bir itki ile parayı ortadan kaldırmış ve kit olmayan ürünleri ücretsiz dağıtmıştır.

Seattle'da 1919'da genel grev sırasında şehir işçilerce ele geçirilmiş ve işletilmiştir. Rusya'da 1917'de işçiler, Bolşevikler patronların otoritesini yeniden tesis edene kadar fabrikaları ele geçirmiştir.

Ücretsiz

Komünizm aynı zamanda faaliyetlerimiz -ve ürünlerinin- alınıp satılan şeyler şeklini almadığı parasız bir toplum anlamına gelir.

Çoğu insanın komünist bir toplumun işleyebilirliğine dair birincil endişesi, insanların gerçekten hayatta kalmamız için yeterli üretimi, yaptırım gücü ücret sistemine dayanan örtük yoksulluk tehdidi olmadan yapıp yapamayacağı konusundadır.

Oysa üretken faaliyetlere girişmek için üzerimizde yoksulluk veya açlık tehdidine ihtiyaç duymadığımızı gösteren bolca kanıt var.

İnsanlık tarihinin çoğunluğu boyunca ne para ne de ücretli emek vardı; ama gerekli görevler yine de yerine getiriliyordu.

Ezici oranda barışçıl ve eşitlikçi olan avcı-toplayıcı toplumlarda örneğin, oyun ile iş arasında bir ayrım yoktu.

Bugün bile çok büyük miktarda gerekli iş ücretsiz yapılıyor. Mesela Birleşik Krallık'ta uzun saatler çalışmaya rağmen insanlar (çoğunlukla kadınlar) aynı zamanda günde üç saatten fazla karşılığı ödenmemiş ev işi yapıyor. Bunun üstüne insanların yaklaşık %10'u karşılığı ödenmemiş bakım işi yapıyor ve İngiltere'deki yetişkinlerin %25'i en azından ayda bir kez gönüllü iş yapıyor. Küresel olarak karşılığı ödenmemiş emeğin ekonomi için değerinin 2011'de yılda \$11 Trilyon olduğu tahmin ediliyor.

Aklınıza gelebilecek her tür faydalı iş de bazı insanlar tarafından ücret için “iş” olarak değil; ücretsiz yapılıyor ve ücretlerin mutlaka gerekli olmadığını gösteriyor. Gıda yetiştirmek, çocuklara bakmak, müzik yapmak, arabaları onarmak, yerleri süpürmek, insanlarla dertleri hakkında konuşmak, hastalara bakmak, bilgisayar programcılığı, kıyafet üretmek, ürünler tasarlamak... liste sonsuz.

Çalışmalar paranın karmaşık görevlerde iyi performans için etkili bir motivasyon aracı olmadığını gösteriyor. İnsanların istediklerini istedikleri şekilde yapma özgürlüğü ve kontrolü olması ile yapıcı, toplumsal olarak faydalı bir sebepleri olması en iyi motivasyon aracıdır.

Özgür yazılım hareketi gibi şeyler de toplumsal olarak faydalı bir amaç için hiyerarşik olmayan kolektif örgütlenmenin, kar amaçlı hiyerarşik örgütlenmeden üstün olabildiğini ve insanların üretmek için ücretler ile motive edilmeye ihtiyaç duymadığını gösteriyor.

Kar motivasyonu olmadığında, bir çalışma sürecini daha verimli yapan herhangi bir teknolojik gelişme ortaya çıkarsa işçileri işten atmak ve geri kalanları daha sıkı çalıştırmak yerine (şimdi olduğu gibi) hepimiz biraz daha az çalışıp daha çok boş zaman sahibi olabiliriz. Daha fazla bilgi için “çalışmaya giriş”imize bakın.

Devletsiz

“Devlete giriş”imizde (4) hükümeti “verili bir alanda politik ve yasal kararlar alma, ve bunların gerekirse şiddet yoluyla yaptırımını sağlama yetkisine sahip küçük bir azınlık tarafından kontrol edilen ve yürütülen bir örgüt” olarak tanımlıyoruz.

Patronlar ile işçiler, zengin ile fakir arasında bir ayrım olmadığında, artık zenginin mülkünü korumak ve yoksulluğu, ücretli emeği ve hatta açlığı diğer herkese dayatmak için küçük bir grup insan tarafından kontrol edilen polis benzeri bir örgütlü şiddet organına ihtiyaç yoktur. Sermaye biriktirme ve kar etme ihtiyacı da olmadığından artık yeni pazarlar ve yeni kaynaklar ele geçirmek için ordulara da ihtiyaç yoktur.

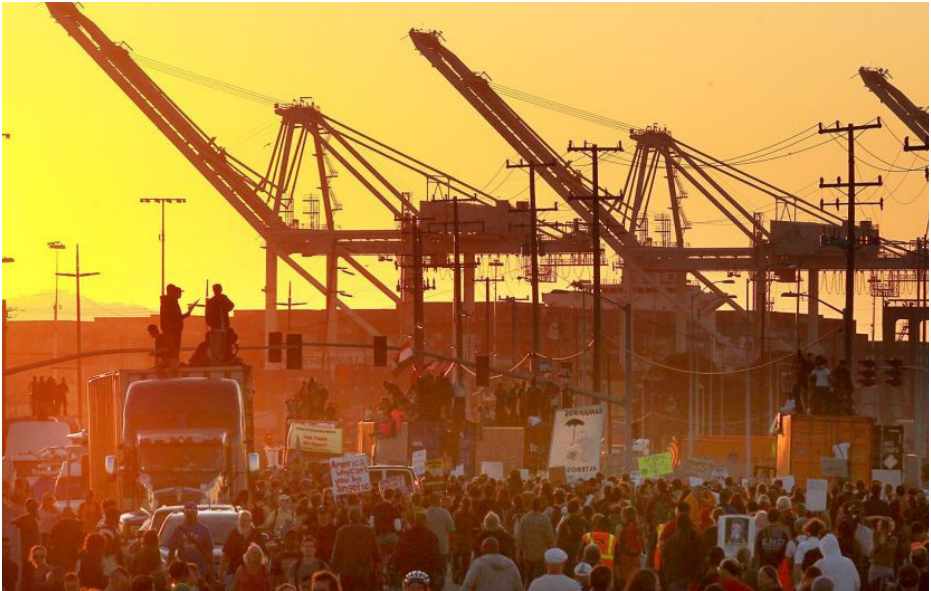
Elbette nüfusu antisosyal veya saldırgan bireylerden koruma ihtiyacı hala olacaktır. Fakat bu, vahşetleri ve hatta cinayetleri neredeyse her zaman cezasız kalan, hesap sorulamayan bir polis kuvveti yerine yükümlendirilmiş, rotasyonlu ve geri çağrılabilir bir organca yerel ve demokratik bir şekilde yapılabilir.

Kolektif kararlar almak için çoğu ülkeyi yöneten “temsili demokrasi” yerine doğrudan demokrasiyi öneriyoruz. Gerçek demokrasi; diğer kararlar hesap sorulamaz şekilde şirket yönetim odalarında “pazarın tiranlığı” ışığında alınırken, bir avuç (genellikle zengin) bireyi bizim adımıza birkaç yıllığına politik kararları almaları için seçme hakkından fazlasıdır.

İş arkadaşlarımızdan yukarıya doğru işyeri ve mahalle meclislerinde mücadelelerimizi kendimiz kontrol edebiliriz, devasa coğrafi alanlar üzerinde koordine olmak için iletişim teknolojisini ve yükümlendirilmiş, geri çağrılabilir işçi konseylerini kullanarak bir araya gelebiliriz.

Nasıl mücadelelerimizi örgütleyebiliyorsak, işçi sınıfının daha önce de zaman zaman yaptığı gibi zamanla toplumu da kendimiz örgütleyebiliriz. Örneğin 1956 Macar ayaklanmasında işçiler, işçi sınıfı demokrasisine dayalı bir sosyalizm talebini ileri sürerken; toplumun idaresini örgütlemek için işçi konseyleri oluşturulmuştu.

Daha yakın geçmişe bakmak gerekirse de, 1994’teki ayaklanmadan beri Meksika’nın Chiapas bölgesi devletten bağımsız şekilde, doğrudan demokrasi yoluyla, lidersiz ve kamu görevlilerinin görev süresinin iki hafta ile sınırlandırıldığı bir şekilde idare ediliyor.

Sonuç

Birçok insan komünizmin iyi bir fikir gibi geldiğini düşünüp pratikte işleyebileceğinden şüphe edebilir. Fakat önce “kapitalizm işliyor mu?” diye sormakta yarar var.

Akla hayale sığmaz zenginliğin arasında milyarlarca insan çetin bir yoksulluk içinde yaşarken ve çevresel bir felakete doğru durmaksızın son sürat giderken cevabın tereddütsüz bir “hayır” olduğuna inanıyoruz. Hiç bir sistem mükemmel olmayacaksa da, komünist bir toplumun, insanların çoğunluğu için bizim şimdiki kapitalist toplumumuzdan daha iyi işleyeceğine dair bolca kanıt olduğuna inanıyoruz - sıkça malvarlıklarına rağmen mutlu olmayan zenginler için bile.

Komünist bir toplum problemlerden azade olmayacaktır. Ancak yaygın yoksulluk ve ekolojik yıkım gibi bugün yüz yüze geldiğimiz ana sorunları çözecek ve bizi çok daha enteresan sorunlarla boğuşmakta serbest bırakacaktır.

Daha çok çalışmak, daha çok üretmek ve daha çok biriktirmek ihtiyacı yerine nasıl daha az çalışabileceğimize, yapmak zorunda olduğumuz şeyleri nasıl daha zevkli kılabileceğimize, daha çok eğlenmeye, daha mutlu olmaya ve daha çok neşeye odaklanabiliriz.

Bir toplumun başarısını GSYH ile ölçmek yerine esenlik ve mutluluk ile ölçebiliriz. Birbirimizle “personel”, “müşteriler”, “yöneticiler” veya “rakipler” olarak değil, insan evlatları olarak ilişki kurabiliriz.

Bunu okuyan ve yazanlarımız tam bir liberter komünist toplumu görecek kadar yaşayamayabilir. Ama öyle bile olsa gerçek hareket -sermayenin ihtiyaçlarının karşı kendi ihtiyaçlarımızı dayatmak için gündelik kavgamız- şimdi ve burada hayatlarımızı daha iyi yapıyor, yaşama ve çalışma koşullarımızı ve kendimiz ile gelecek nesiller için gezegenimizi korumak için daha iyi bir şans sunuyor. Gerçekten de özgür ve eşit bir toplum olarak komünizmin temellerini atan, gerçek hareket olarak komünizmdir -koşullarımızı bugün korumak ve iyileştirmek için verilen gündelik mücadeleler-.

Bu harekete verdiğimiz isme, değişik zaman ve mekanlarda “anarşist komünizm”, “liberter komünizm” veya basitçe “sosyalizm” veya “komünizm” denmiştir. Önemli olan ise onun ismi veya ideolojik etiketi değil, varlığıdır. Sadece gelecekteki bir ideal olarak değil, gündelik yaşamlarımızdaki ihtiyaçlarımız, arzularımız ve direniş ruhumuzun vücut bulmuş, yaşayan hali olarak. Bu direniş ruhu vardır ve her toplumda, adaletsizlik ve sömürünün olduğu her rejimde her zaman var olmuştur. Öyleyse, herkes için özgürlük ve eşitliğe dayanan bir dünya ihtimali de.

